

pu
5419

MYRINIA

Föreningen Mossornas Vänners tidskrift

INNEHÅLL (Vol. 9, häfte 2, 15 december 1999)

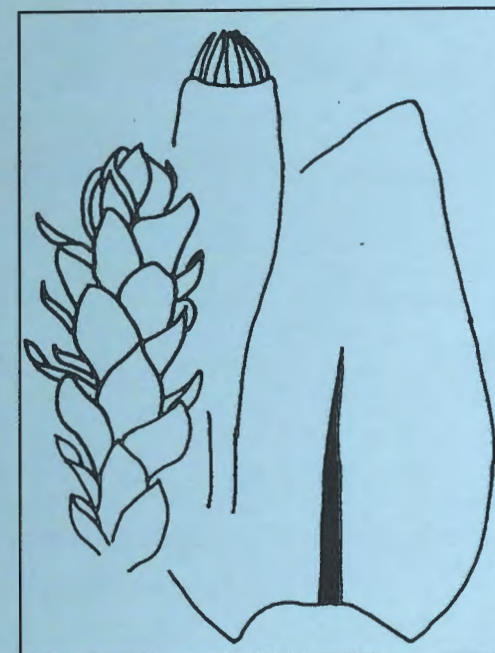
B. Jannert & P.-A. Aulf, Mörk baronmossa i Västergötland.....	37-47
J. Edelsjö & N. Lönnell, Några förbisedda levermossor i Södermanland och Uppland.....	48-53
Ö. Fritz, Röd tandad hättmossa <i>Orthotrichum pulchellum</i> återfunnen i Halland.....	54-56
L. Hedenäs, Ett fynd av <i>Anomodon rostratus</i> (Hedw.) Schimp. i Småland.....	57
K. Andersson, <i>Pogonatum dentatum</i> funnen i Herrljungatrakten.....	58-59
L. Bratt, <i>Scapania glaucocephala</i> (Tayl.) Aust. ny för Sverige.....	60-62
N. Lönnell, Bryologiska notiser 6.....	63-64
Ny litteratur.....	65-68
Föreningsnotiser (Mossornas vänners styrelse (1999-2000), Myrina 2(1) önskas köpas, Mossexkursioner i Skåne våren 2000, Vårexkursion till Blekinge 6-7 maj 2000, Upprop - Saltulota (<i>Ulota phyllantha</i>) i Sverige, Försäljning).....	69-72

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET

00 -02- 1 7

LUND

ISSN 1102-4194

Volym 9, Häfte 2
December 1999

MYRINIA är Mossornas Vänner tidskrift. Mossornas Vänner är en förening som har som målsättning att hålla kontakten mellan och främja mosskännedomen bland amatörer. Detta sker, förutom via MYRINIA, genom exkursioner, studiecirklar, bestämningsservice m. m.

Medlemskap i föreningen, vilket inkluderar MYRINIA kostar 50 kr. Familjemedlemmar (erhåller ej MYRINIA) betalar 10 kr. Utländska medlemmar betalar 90 kr pga de höga bankkostnaderna. Enbart prenumeration på MYRINIA kostar 75 kr. Beloppet insätts på postgiro 13 37 88-0 (Mossornas Vänner).

Vill du ha kontakt med andra mossintresserade? Visst vill du det! Tag i så fall kontakt med MOSSORNAS VÄNNER:

Ordförande: Henrik Weibull, Blodstensvägen 14, 752 58 Uppsala, 018 / 50 61 59

Vice ordförande: Helena Gralén, Paradisgatan 29H, 413 16 Göteborg, 031/12 27 91

Sekreterare: Olle Holst, Iliongränden J32, 224 71 Lund, 046/ 12 27 07

Kassör: Gerhard Kristensson, Dekanvägen 8, 240 10 Dalby, 046/ 20 21 85

Exkursionssekreterare: Niklas Lönnell, Pontonjärgatan 49 4 tr, 112 37 Stockholm, 08/ 654 81 29.

Kontaktpersoner för olika landsdelar:

Norra Norrland: Bengt Gunnar Jonsson, Växtholm 242, 905 95 Umeå, 090/ 570 85.

Södra Norrland: Gunnar Ersare, Ringvägen 2, 820 60 Delsbo, 0653/ 109 02

Uppsala: Henrik Weibull, Blodstensvägen 14, 752 58 Uppsala, 018/ 50 61 59.

Stockholm: Niklas Lönnell, Pontonjärgatan 49 4 tr, 112 37 Stockholm, 08/ 654 81 29.

Göteborg: Pär Johansson, Birgittagatan 4b, 41453 Göteborg, 031/ 12 94 83.

Västergötland: Bertil Jannert, Lyckebo Bestorp, 521 30 Falköping, 0515/ 183 26.

Småland: Allan Nicklasson, Fogdegatan 6, 352 36 Växjö, 0470/ 109 19.

Skåne: Nils Cronberg, Sandbyvägen 204, 240 10 Dalby, 046/ 20 09 25.

Myrinia 9 (2), 37–47 (1999)

Mörk baronmossa i Västergötland

Bertil Jannert & Per-Arne Arulf, Bestorp, Lyckebo, 52130 Falköping & Trädgårdsgatan 26e, 52141 Falköping

Abstract: The actual distribution, ecology and status of the bryophyte *Anomodon rugelii* in the Swedish province of Västergötland were investigated. The species was found on nearly all old localities in the province, and also on several new ones. In the eastern part of the province, which consists of the former county of Skaraborg, the species is at present known from 25 localities, which were more closely investigated. The majority of these localities are planned to become nature reserves. The substrate is usually small boulders in rocky forested slopes shaded by deciduous trees. The vitality of the population seems to be good and two subpopulations were found with sporophytes. Because the species seems to be very rare in Sweden outside Västergötland we suggest it should continue to be regarded as vulnerable at the national level.

För nio år sedan fick vi av Tomas Hallingbäck på ArtDatabanken förslaget att bli mossväktare för mörk baronmossa (*Anomodon rugelii*) på Falbygden. Det gällde i första hand att kontrollera kända lokaler, att se om arten fanns kvar och att bedöma beståndens storlek, vitalitet och eventuella hotbilder. I andra hand eftersöktes nya lokaler.

Utseende

Mörk baronmossa är en mattbildande pleurokarp bladmossa, som är typiskt matt mörkgrön till färgen. Mossan har liggande huvudstammar och uppstående sekundärstammar, som gör att den kan ge intryck av att vara akrokarp. Bladen är breda, trubbiga och utstående i väta medan de är vridna och tryckta mot stammen i torra.

I fält liknar den grov baronmossa (*Anomodon viticulosus*) men är spädare och mörkare till färgen och dessutom är bladskivan i basen vidgad till stora bladöron, vilket inte är fallet hos den grova baronmossan. Ofta är den mörka baronmossans blad försedda med en liten spets vilket förklarar att den även har kallats *Anomodon apiculatus*.

Den mörka baronmossan utvecklar liksom övriga baronmossor sällan sporkapslar i Sverige. Vi har funnit sporkapslar endast vid två tillfällen på olika lokaler.

Utbredning och status

Mörk baronmossa är sällsynt i Sverige. Den är rödlistad och bedömd höra till gruppen sårbara arter (Aronsson m. fl. 1995). I Sverige har arten sin huvudutbredning på Falbygden på platåberget och Billingen, där den är funnen på 24 lokaler. I övriga Västergötland finns en lokal på vardera Kinnekulle och Hunneberg. På lokalerna på Hunneberg är arten troligen försvunnen. I Småland och Dalsland tycks den vara utgången medan den finns kvar i Värmland men förekomsterna där är små (Hallingbäck 1998).

I övriga Norden är arten uppgiven från Norge och Finland och i Europa i övrigt från Mellaneuropa, Estland, Polen, Rumänien, Jugoslavien, Bulgarien, Italien och Kaukasus. Den är rödlistad i Finland, Estland, Tyskland, Österrike, Tjeckien, Schweiz, Ungern och Frankrike (Hallingbäck 1998). Den totala utbredningen omfattar även östra Nordamerika (Ireland 1982) och Asien (Crum & Anderson 1981).

Metodik

ArtDatabanken försåg oss med en lista över kända lokaler av mörk baronmossa. Denna lista omfattade 13 lokaler på Falbygden och Billingen samt en lokal på vardera Hunneberg och Kinnekulle och var vår utgångspunkt. Parallellt med att vi har besökt dessa kända lokaler har vi systematiskt gått igenom liknande miljöer i platåbergens övriga rasbranter. Vi har koncentrerat oss på lövskogsklädda nord- och östbranter men vi har också sökt efter vår mossas i mera ljusexponerade branter och i syd- och västbranter. Ibland har det varit svårt att avgränsa lokalerna. Vi har ansett det vara en ny lokal vid utbredningsluckor för mossan på 400-500 m. I vissa fall när lokalerna skiljs åt genom exempelvis öppet jordbrukslandskap eller större granplantering kan avståndet mellan lokalerna vara något mindre. Naturligtvis kan nya fynd av arten framöver påträffas. Detta kommer troligen att bli fallet vad beträffar Billingsens östsida, där vi inte hunnit besöka hela rasbranten.

På flertalet lokaler har vi räknat blocken och trädbaserna som mossan växte på och mätt ytan som mossan täckte. På några mycket rika lokaler har vi nöjt oss med att okulärt uppskatta förekomsterna. Vi har också bedömt vitalitet och fertilitet, dvs främst letat efter sporkapslar. På flertalet lokaler har vi även inventerat mossfloran i den mörka baronmossans omedelbara närhet och dessutom överiktligt angett sammansättningen av fält-, busk- och trädskikt.

Resultat

Vi har återfunnit mossan på alla lokalerna på Falbygden på berg och Billingen utom den i Sundalen i Varnhems socken och den i Tunhems socken på norra Mösseberg. Lokalen Sundalen har vi över huvud tagit inte funnit och namnet Sundalen är okänt för lokalbefolkningen. Vi har besökt en del rasbranter i Varnhemstrakten utan att hitta mossan. Lokalen på Mösseberg i Östra Tunhems socken kan möjligen vara felangiven och vara samma lokal som vi funnit något längre öster ut på norra Mösseberg. Övriga äldre kända lokaler på Falbygden och Billingen har fortfarande mer eller mindre rika bestånd kvar av den mörka

baronmossan. Vi har också mer systematiskt besökt rasbranterna kring Falbygden på platåberget och funnit ett drygt tiotal nya lokaler.

Vad beträffar kända lokaler utanför Falbygden och Billingen har vi eftersökt arten i Västra Tunhem vid Hunneberg utan resultat. Vi har däremot funnit den på Kinnekulle på en lokal på södra delen av Högkullen. Det är dock inte troligt att vår lokal är den samma som tidigare uppgivna lokal Råbäck (Jensen 1939).

Sammanlagt finns nu arten på 25 lokaler i före detta Skaraborgs län (se kartan i Fig. 1). Praktiskt taget alla bestånd av den mörka baronmossan har varit vitala men endast på två lokaler har vi vid vardera ett tillfälle funnit sporkapslar.

Träd-, busk- och fälskiktet på lokalerna

Miljön på lokalerna i Västergötland är ganska ensartad. Vanligtvis växer mossan på mindre block av diabas i nedre delen av bergens rasbranter. Vi har sällan funnit den på stora block och aldrig på bergväggar. Den växer på bergens öst- och nordsidor, ibland även i nordvästvända sluttningar. Vi har ingen lokal i syd- eller sydvästbrant. Växtlokalerna är lövskogsklädda och ädellöv dominerar. Visst graninslag tycks mossan tolerera men vi har inte funnit den i ren granskog. I skoglösa och till synes lämpliga branter har vi endast undantagsvis funnit den och då på mindre block skuggade av större. Vid rik förekomst påträffas den ibland på lövträdsbaser.

I Nordamerika växer mörk baronmossa på klippor särskilt av kalksten och ofta på trädbaser och mindre ofta på murkna lågor, samt i Japan växer den på såväl barr- som lövträdsbaser och mera sällan på klippor (Crum & Anderson 1981).

Bottenskiktet

Den mörka baronmossan har en rad följearter (Tabell 1), som också trivs på diabasblocken i rasbrantens nedre del. Till dessa hör liten baronmossa och piskbaronmossa (*Anomodon longifolius* och *A. attenuatus*), trubbfjädermossa (*Homalia trichomanoides*), stenporella (*Porella cordaeana*), bandmossa (*Metzgeria furcata*), parkgräsmossa och späd gräsmossa (*Brachythecium populeum* och *B. reflexum*), skogsgrimmia (*Grimmia hartmanii*), cypressfläta (*Hypnum compressiforme*), råttsvansmossa (*Isoetecium alopecuroides*) och strålblommossa (*Schistidium apocarpum* s. l.). På trädbaser tillkommer spetsig dvärgbågmossa (*Pseudoleskeella nervosa*) och späd krypmossa (*Amblystegium serpens*). Flera av följearterna är kalkgynnade och skuggälskande och detta indikerar att även mörk baronmossa troligtvis föredrar kalkhaltiga underlag och skugga.

Aktuella lokaler

Generellt sett är lokalerna för den mörka baronmossa artrika lövklädda rasbranter. Förutom den för arten lämpliga nedre rasbranten finner man partier med naken jord, trädlösa blockfält och lodytor i övre delen av branten. Trädskiktet består oftast av blandad ädellövskog med inslag av asp, björk och gran. På en del lokaler finns rikligt med lågor. Bäckar från platån passerar några lokaler och bidrar med sina speciella arter till den bryologiska mångfalden. I buskskiktet som ofta inte är så rikt finner man exempelvis skogstry, olvon, hassel och löv-

sly. Fältskiktet är ofta rikt med blåsippa, myskmadra, lungört, vårärt, bingel, kransrams, storrams, trolldruva och underviol.

Aktuell situation

Den mörka baronmossan växer i Västergötland endast i rasbranterna på plåta-bergen. De rikaste lokalerna finner vi på Ällebergs östsluttning, nordvästra delen av Gerumsberget, och på östsidan av Billingen. Några lokaler såsom de på Varvsbergets och Gerumsbergets östsidor är små. På en lokal norr om Fårdala på Varvsberget, som 1994 hade ett par små bestånd, kunde vi inte återfinna arten vid återbesök 1998.

Lokalförteckning.

1. Mössebergs östra rasbrant från Sofielund, söder om vägen till plåtan, till rasbranten ovanför Falbygdens sjukhus en sträcka på cirka 1,2 km. Arten är här känd sedan 1875. Ädellövskogen i branten innehåller ek, alm, ask och lönn. Lokalen är tätortsnära och flera promenadstråk löper genom området, som är mycket välbesökt. Området kommer att bli kommunalt naturreservat. Vid våra besök fann vi arten på mer än 450 block, täckande en yta på cirka 9 m². Några få bestånd på trädbaser. Arten var i god kondition men ej fertil.
2. Rasbrant på nordöstra Mösseberg SO om Bergsgården i Gudhems socken. Rasbranten är mera långsluttande och arten är här spridd i hela sluttningen. Trädskiktet består av ädellöv, mest ask och alm. Vi fann arten på 75 block och 3 trädbaser täckande en yta på 1,9 m².
3. Rasbranten norr om segelflygskolan på nordvästra Älleberg i Slöta socken. Den lövskogklädda rasbrantzonen är här relativt smal då åkermarken går ganska långt upp i sluttningen. Ask och rönn dominerar i trädskiktet. Det finns en hel del grova lågor i området. Vi fann vår art på 32 block och en trädbas sammanlagt täckande 87 dm².
4. Ällebergs änne i Karleby socken. Nordostvänd brant sluttning med lodytor. Lövklädda områden omväxlar med storblockig terräng. En del gamla lövträd och en hel del grova lågor. Intressant mosslokal! Vid Mossornas Vänner exkursion till Falbygden 1993 hittades till exempel lysmossa (*Schistostega pennata*), skogstrappmossa (*Anastrophillum michauxii*) och raspbågmossa (*Lescurea patens*); den senare är dock tidigare känd på denna lokal. Den mörka baronmossan växte här inom ett mindre område på 50 gånger 150 meter på 42 block täckande 116 dm². Vid besök på lokalen i november 1997 fann vi 6 bestånd av mossan rikligt försedda med sporkapslar.
5. Rasbranten mellan vägen till Ällebergsplatån och Osthaget. Tämligen ung ädellövskog med få äldre träd och få lågor. Denna lokal har enligt ägaren varit helt kalavverkad för 50 år sedan. Trots detta är denna rasbrant kanske den rikaste lokalen för den mörka baronmossan i Västergötland. Den växer mycket rikligt framför allt i den södra delen av området, omöjligt att räkna och mäta. Mossan fann vi dock ingenstades med sporkapslar vid inventeringstillfället.
6. Ällebergs östida sydväst om Saleby gård. Typisk rasbrant med ädellövskog och en hel del lågor. Mossan växte på 715 block samt på några få trädbaser och täckte cirka 15,5 m². Inom lokalen har vi funnit bland annat lunglav (*Lobaria pulmonaria*) och svampen trollhand (*Hypocrepopsis lichenoides*). Ett litet bestånd av guckusko finns även strax nedan rasbranten. För närvarande håller länsstyrelsen på med en reservatsbildning omfattande hela Älleberg, varför dessa lokaler på Älleberg inte bedöms hotade.
7. Kulle 800 m väster om Fårdala i Åsle socken. Här fanns mossan i kullens nordvända rasbrant på 280 block täckande 9,4 m². Rasbranten är relativt långsluttande och i sluttningen växer gles lövskog mest ask och alm. Nedanför kullen slingrar en bäck med rika bestånd av dunmossa (*Trichocolea tomentella*).

8. Kleven, Åsle socken. På en sträcka av 900 m växer mossan i rasbranten i rika bestånd. I norra delen av området som sedan några år ägs av Skaraborgs Naturskyddsförening fann vi mossan på 200 block och på några få trädbaser täckande en yta på drygt 10 m². I det större området sydväst om föreningens "reservat" räknade vi till 495 bestånd på block och 5 på trädbaser täckande en yta på mer än 13 m². Ädellövskogen i rasbranten är artrik med ek, ask, alm, lönn och lind. Dessutom finns där rönn, asp, klippal och grova sälgrar och björkar. Rik lundflora med bland annat storrams, kransrams, trolldruva, myskmadra och hässleklocka. I reservatsdelen finns rikligt med lunglav. Hela området kommer sannolikt att ingå i EU-projektet Natura 2000.
9. Rasbrant 1 km norr om Fårdala i Åsle socken. Vid besök vid denna västvända rasbrant i oktober 1984 fann vi ett par små bestånd av arten på block endast några få meter från åkerkanten. Vid kontroll 1998 kunde den ej återfinnas. Lokalen är ganska exponerad för både ljus och vind och rimligen är detta förklaring till försvinnandet. Rasbrant ovan Mularpsbäcken i Mularps socken. Sluttningen är lövklädd med asp, alm, hassel och al invid bäcken. Mossan växte här i nedre delen av rasbranten på 198 block och täckte 5,7 m². Den norra delen av området ingår i Mularpsbäckens naturreservat.

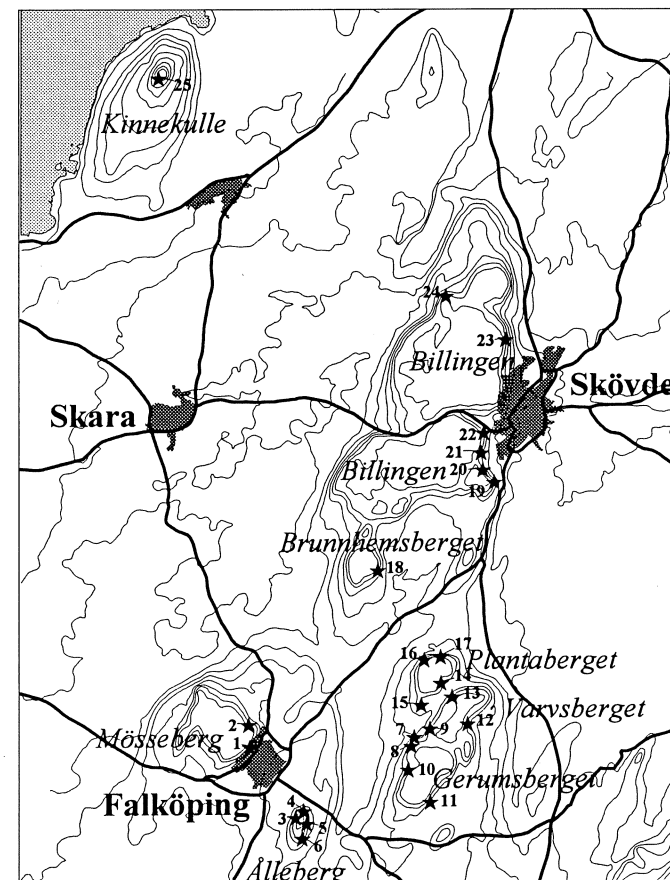

Fig. 1. Kända lokaler med mörk baronmossa i Västergötland.

10. Rasbranten ovan Gerums ängar i Östra Gerums socken. I sluttningen finns yngre ädellövskog med ek, ask, lönn, alm och lind. I fältskiktet noterades bland annat skavfräken, myskmadra, vippärt och långsvingel. Den mörka baronmossan växte sparsamt i norra delen av området. Vi fann den på 22 mindre block som alla var skyddade från sydost av stora stenblock. Mossan täckte sammanlagt 54 dm².
11. Rasbranten nordväst om Varvs by på sydöstra delen av Varvsberget. Område med relativt gles lövskog med alm, lind, asp, björk och hassel växlar med ljusexponerad blockterräng. På sina ställen är det en hel del gran i lövskogen och det är ganska rikligt med granlåg. Den mörka baronmossan växer här i några små bestånd i norra delen av området. Sammanlagt fann vi den på 12 block täckande 26 dm². Mossan växer här ganska ljusexponerat, men skyddat från direkt solljus av stora stenblock.
12. Rasbranten sydost om Götaregården på nordvästra delen av Varvsberget i Kungslena socken. I trädskiktet noteras alm, ek, rönn, björk och hassel. I nedre delen av rasbranten växte mossan på 8 block och täckte sammanlagt 18 dm².
13. Söder om Dalen på sydöstra delen av Plantaberget i Kungslena socken är sluttningszonen brant och relativt kort delvis storblockig och svårframkomlig. Trädskiktet domineras av alm, ask, al, säl, hassel och björk. Dessutom finns där några grova granar. Lundfloran är rik med bland annat kransrams, vippärt, springkorn och trolldruva. Mycket rikligt med lunglav mitt i området. I norra delen av området fanns vår baronmossa på 175 block och 9 trädbaser täckande 5,6 m². Mossan växte också ganska rikligt i den södra delen av området men räknades inte här. På denna lokal växer mossan i hela rasbranten och inte bara i den nedre delen.
14. Dynkullen, den sydligaste delen av Plantaberget i Tiarps socken. Här växer mossan i nordsluttningen, som är glest lövklädd och delvis storblockig. Arten fanns på 10 block och täckte 22 dm².
15. Rasbranten ovan Skogastorp och Stutagården på nordvästra Plantaberget i Högstena socken. Trädskiktet domineras av alm, men där finns speciellt i södra delen av området även ask, lönn, ek, hassel och björk samt även inslag av barrträd. Rikligt med både barr- och lövlåg. Rasbranten är på denna lokal jämnt sluttande och mossan växer här i mellersta och övre delen av sluttningen. Den växer rikligt framför allt i den norra delen av rasbranten ovan Skogastorp. Vi fann den där 1991 på 220 block, täckande 7,7 m². En enstaka mosstuva bar några få sporkapslar. Även i södra delen av Skogastorps rasbrant och ovan Stutagården växer mossan men endast i små bestånd. Tilläggas kan att i nedre delen av denna rasbrant är lundfloran rik med bland annat guckusko, nästrot och skogsnycklar. Mossfloran är också rik, vilket framgår av artlistan. Området kommer att bli naturreservat enligt länsstyrelsens planer.
16. Rasbranten ovanför Borgatorp i Dala socken. I en bäckravin i branten med trädskikt av lönn, alm och rönn växte mossan på 6 block och täckte 15 dm². Skogen i rasbranten i övrigt var vid inventeringstillfället delvis nyligen avverkad. Partier med ung skottskog visade på tidigare avverkningsränder inom detta område.
17. Sydöstra delen av Brunnhemsberget ovanför Björkelund. I rasbranten finns ädellövskog med ek, lönn och ask med inslag av asp, gran och hassel. Det finns rikligt med grova olikåldriga lågor och lundfloran är rik. I nedre rasbranten fann vi mossan på 114 block och 1 trädbas, täckande 2,6 m².
18. Rasbrant nordost om Skultorps nabbe på Sydbillingen i Norra Kyrketorps socken. I sluttningen ädellövskog med alm, ask, ek, lönn med inslag av asp, gran och hassel och i fältskiktet bland annat stor- och kransrams, springkorn och skärmstarr. Många grova träd och lågor. Längs en sträcka på 150 meter växte här mossan på 166 block och 2 trädbaser och täckte 4,8 m².

19. Rasbranten ovanför Hene cirka 700 m nordväst om föregående lokal. Området ingår i ett gammalt militärt skjutfält och skogen är ej påverkad av skogsbruksåtgärder och hyser rikligt med gamla lövträd, torrträd och grova lågor. I trädskiktet noteras lönn, lind, ask, alm, asp, säl och grova granar och i fältskiktet strutbräken, myskmadra, ramslök och springkorn och på träden lunglav. Den mörka baronmossan växte här ganska rikligt i nedre rasbranten på mindre block av diabas. Mossbestånden räknades inte.
20. Rasbranten sydväst om Klasborg i Våmbs socken. Rikligt med grova granar, liggande granar och lågor finns i området. Bland lövträden dominerar alm, lönn och hassel. Här påträffades mossan på 21 block täckande 41 dm². Rik mossflora i denna rasbrant med bland annat även de övriga tre *Anomodon*-arterna. En del av området är reservat.
21. Rasbrant 800 m väster om Våmbs kyrka. Rikligt med grova träd och lågor. I trädskiktet finns gran, björk, asp, ek och hassel. Vi fann mossan på mer än 30 block i nedre rasbranten och mer fanns, men vi avbröt räknandet på grund av ogynnsamt väder.
22. Rasbranten väster om Smedsgården i Ryd socken på Nordbillingen. Ädellövskog med lind, alm och ask med inslag av al, asp och grova granar. Det förekommer även åldriga hamlade lövträd i nedre delen av branten. Den mörka baronmossan växer här i både den övre och nedre rasbranten. På en mindre yta växte den på 51 block och 3 trädbaser täckande 2,2 m². Vi avbröt räknandet, men uppskattningsvis täckte mossan på denna lokal mer än 10 m².
23. Nolbergets naturreservat på Nordbillingen i Lerdala socken. Känd växtplats för mörk baronmossa. Ej inventerad.
24. Liten ravin på Högkullen, Kinnekulle i Medelplana socken. Ravinen ligger i öst-västlig riktning söder om utsiktstornet. Vi fann där mossan på 4 block täckande 16 dm². Lokalen är ej färdiginventerad.

Sammanfattning.

Situationen för den mörka baronmossan i gamla Skaraborgs län måste bedömas ganska ljus. Den har återfunnits på flertalet tidigare kända lokaler. På många av lokalerna växer mossan i mycket rika och vitala bestånd. Samtliga lokaler för den mörka baronmossan på Billingen ligger inom naturreservat eller inom planerade reservat. Flertalet av övriga platåbergssluttningar där mossan växer kommer inom de närmaste åren att bli skyddade på ett eller annat sätt. Den mörka baronmossan har relativt sällan sporkapslar, och eftersom den verkar sakna specialiserade vegetativa spridningsmekanismer är den antagligen ganska svårpridd. Därför förefaller strategin att göra reservat av de rikaste lokalerna att åtminstone för den mörka baronmossans del vara rätt strategi (Appelqvist & Nordén 1998). Den kontinuitet som blir följden av reservatsbildning torde dock vara gynnsam även för andra svårspredda arter och dessutom öka förekomsten av gamla träd och död ved och på så sätt även gynna de arter som är beroende av dessa substrat.

Tack.

Tack till Naturskyddsföreningens mossgrupp som hjälpt till med inventeringarna. Tack till Johan Jannert, som hjälpt oss med dataprogrammet och till Tomas Hallingbäck som initierat undersökningen och inspirerat oss till att redovisa den. Tomas har också kontrollerat några av våra mossfynd och givit värdefulla synpunkter på manuskriptet.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	25
<i>Abietinella abietina</i>	x					x								x										
<i>Amblystegium serpens</i>	x			x		x	x				x	x			x	x	x						x	x
<i>Amblystegium subtile</i>					x	x	x	x			x	x				x			x					x
<i>Amphidium lapponicum</i>					x																			
<i>Amphidium mougeotii</i>								x				x	x									x	x	x
<i>Anastrophyllum hellerianum</i>																		x						
<i>Anastrophyllum michauxii</i>				x																				
<i>Anastrophyllum minutum</i>																								x
<i>Anastrophyllum saxicola</i>															x									
<i>Andreaea rupestris</i>	x	x	x	x						x	x	x		x	x	x	x	x	x					
<i>Anomodon attenuatus</i>	x	x		x		x		x	x		x			x	x	x			x			x	x	
<i>Anomodon longifolius</i>	x			x		x	x		x					x					x			x	x	x
<i>Anomodon rugelii</i>	x	x	x	x		x	x	x	x	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Anomodon viticulosus</i>	x		x	x		x					x			x					x	x		x	x	x
<i>Antitrichia cicutipendula</i>	x				x	x	x	x	x			x	x	x	x				x	x				x
<i>Atrichum undulatum</i>		x	x	x		x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x		x	x	x
<i>Barbilophozia attenuata</i>					x							x				x								
<i>Barbilophozia barbata</i>	x	x	x	x		x	x		x				x	x	x	x	x	x	x			x	x	x
<i>Barbilophozia floerkei</i>															x									
<i>Barbilophozia hatcheri</i>												x												
<i>Bartramia ithyphylla</i>	x			x		x			x		x	x					x	x						
<i>Bartramia pomiformis</i>										x	x	x	x	x			x	x	x					
<i>Blepharostoma trichophyllum</i>														x										
<i>Brachythecium glareosum</i>				x		x											x							
<i>Brachythecium mildeanum</i>																								x
<i>Brachythecium oedipodium</i>		x		x		x		x	x	x				x		x						x	x	x
<i>Brachythecium plumosum</i>																								x
<i>Brachythecium populeum</i>	x	x		x				x		x	x			x		x			x			x		
<i>Brachythecium reflexum</i>	x	x	x	x		x	x	x	x		x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Brachythecium rivulare</i>	x	x						x	x		x	x					x				x	x		
<i>Brachythecium rutabulum</i>				x		x	x	x	x		x			x		x		x	x	x	x	x	x	x
<i>Brachythec</i>																								

[illegible]

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	25
<i>Orthotrichum rupestre</i>																x								
<i>Orthotrichum speciosum</i>								x								x							x	
<i>Orthotrichum striatum</i>				x																				
<i>Oxystegus tenuirostris</i>		x		x																			x	
<i>Palustriella commutata</i>												x				x								
<i>Paraleucobryum longifolium</i>		x						x				x				x							x	
<i>Philonotis arnelli</i>				x												x								
<i>Plagiochila asplenioides</i>		x		x				x								x							x	
<i>Plagiochila porelloides</i>		x		x				x								x							x	
<i>Plagiomnium affine</i>		x		x				x								x							x	
<i>Plagiomnium cuspidatum</i>		x		x				x								x							x	
<i>Plagiomnium medium</i>																x								
<i>Plagiomnium rostratum</i>		x		x												x							x	
<i>Plagiomnium undulatum</i>		x		x				x								x							x	
<i>Plagiothecium cavifolium</i>				x												x							x	
<i>Plagiothecium curvifolium</i>																x								
<i>Plagiothecium denticulatum</i>								x								x							x	
<i>Plagiothecium laetum</i>																x								
<i>Plagiothecium latebricola</i>																								
<i>Plagiothecium piliferum</i>																								
<i>Plagiothecium succulentum</i>		x		x				x								x							x	
<i>Platygyrium repens</i>																x								
<i>Platyhypnidium riparioides</i>		x																						
<i>Pleurozium schreberi</i>		x		x												x							x	
<i>Pogonatum urnigerum</i>																								
<i>Pohlia cruda</i>		x		x				x								x							x	
<i>Pohlia nutans</i>																x								
<i>Pohlia prolifera</i>																								
<i>Polytrichastrum alpinum</i>				x																				
<i>Polytrichastrum formosum</i>								x								x							x	
<i>Polytrichum commune</i>				x												x							x	
<i>Polytrichum juniperinum</i>																x							x	
<i>Polytrichum piliferum</i>		x		x																				
<i>Porella cordaeana</i>		x		x				x								x							x	
<i>Porella platyphylla</i>		x		x																				
<i>Pseudoleskeella nervosa</i>		x		x				x								x								
<i>Pseudotaxiphyllum elegans</i>		x						x								x								
<i>Pterygandrum filiforme</i>				x				x								x							x	
<i>Ptilidium ciliare</i>				x												x								
<i>Ptilidium pulcherrimum</i>		x		x				x								x							x	
<i>Ptilium crista-castrensis</i>																								
<i>Pylaisia polyantha</i>				x				x								x							x	
<i>Racomitrium aciculare</i>																								
<i>Racomitrium canescens</i>		x																						
<i>Racomitrium elongatum</i>		x																						
<i>Racomitrium heterostichum</i>		x		x				x								x							x	
<i>Racomitrium lanuginosum</i>				x																				
<i>Radula complanata</i>		x		x				x								x							x	
<i>Rhizomnium punctatum</i>		x						x								x							x	
<i>Rhodobryum roseum</i>				x				x								x							x	
<i>Rhytidiadelphus loreus</i>				x				x								x							x	
<i>Rhytidiadelphus squarrosus</i>		x														x								
<i>Rhytidiadelphus subpinnatus</i>																								
<i>Rhytidiadelphus triquetrus</i>		x		x				x								x							x	
<i>Sanionia uncinata</i>		x		x				x								x							x	
<i>Scapania apiculata</i>																								
<i>Scapania lingulata</i>																								
<i>Scapania mucronata</i>																								

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	25
<i>Scapania nemorea</i>												x												
<i>Scapania undulata</i>																								
<i>Schistidium apocarpum</i>				x								x												
<i>Schistostega pennata</i>																								
<i>Seligeria sp</i>																								
<i>Splachnum ampullaceum</i>																								
<i>Syntrichia ruralis</i>		x																						
<i>Taxiphyllum wissgrillii</i>				x																				
<i>Tetralophozia setiformis</i>																								
<i>Tetraphis pellucida</i>																								
<i>Tetraplodon mnioides</i>																								
<i>Thamnobryum alopecurum</i>																								
<i>Thuidium delicatulum</i>		x		x																				
<i>Thuidium philibertii</i>																								
<i>Thuidium recognitum</i>																								
<i>Thuidium tamariscinum</i>																								
<i>Tortella fragilis</i>																								
<i>Tortella tortuosa</i>																								
<i>Tritomaria quinqueidentata</i>		x		x																				
<i>Ulota crispa</i>		x		x																				
<i>Ulota drummondii</i>																								

Citerad litteratur:

- Appelqvist, T. & Nordén, B. 1998: Kontinuitet - ett mångtydigt begrepp. - Svensk Bot. Tidskr. 92: 23-36. Lund.
- Aronsson, M., Hallingbäck, T. & Mattsson, J.-E. (red.) 1995: Rödlistade växter i Sverige 1995. - ArtDatabanken, Uppsala.
- Crum, H. & Anderson, L.E. 1981: Mosses of eastern North America. Vol 2 - Columbia Univ. Press. New York.
- Hallingbäck, T. (red.) 1998: Rödlistade mossor i Sverige - Artfakta. - ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Ireland, Robert R. 1982: Mossflora of the maritime provinces. - Nat. Mus. Canada. Publ. Bot. 13. Ottawa.
- Jensen, C. 1939: Skandinavien's bladmossflora. - Ejnar Munksgaard. Köpenhamn.
- Söderström, L. & Hedenäs, L. 1998: Checklista över Sveriges mossor - 1998. - Myrnia 8: 58-90.

Några förbisedda levermossor i Södermanland och Uppland

Jan Edelsjö¹ och Niklas Lönnell²

¹Kadettg. 5, 113 33 Stockholm, jan.edelsjo@telia.com; ²Pontonjärg. 49, 112 37 Stockholm, Niklas.Lonnell@swipnet.se

Abstract: Some recent finds of a number of hepatics that are less common in the Stockholm area are reported.

Sammanställandet pågår av alla fynd av levermossor och vitmossor i Södermanland och Uppland inom projektet Stockholmstraktens mossor (Se vidare Lönnell (1995)). Alla lokaluppgifter är välkomna. Inget fynd är för betydelselöst. Tanken med denna lilla artikel är att fästa uppmärksamheten på ett antal arter som kanske är förbisedda i Södermanland och Uppland.

Nedan följer en uppräknig av några intressanta nyfynd de närmast föregående åren. Församlingsnamnet anges i versaler. Använda förkortningar: Srm = Södermanland, Uppl = Uppland, JEd = Jan Edelsjö, NLö = Niklas Lönnell, HW = Henrik Weibull, TH = Tomas Hallingbäck, KHy = Kristoffer Hylander, MV = Mossornas Vänner, fl. = flerstädes, t. = tämligen, rikl. = riklig, conf. = bestämning bekräftad av, det. = bestämd av

Anastrophyllum michauxii skogstrappmossa

Denna art är i området främst hittad på klippor men uppges även kunna växa på ved. I äldre tid är den endast funnen i Nacka och Vårdinge församlingar men har i modern tid hittats på ytterligare enstaka spridda lokaler.

- Srm. MÖRKÖ: Slessbergets N-del mellan topparna (917b4912), NO-brantbas i smal klyfta med *Diplophyllum albicans* 19990402 JEd, conf. HW.
- Srm. VÄRDINGE: St. Alsjön, berget 400 m SO om SV-änden (10H0i4021), N-brantbas med *Gymnomitrium obtusum* & *Scapania nemorea* 19970809 JEd, conf. HW.
- Upl. BOO: Glasbrukssjön 400 m Ö-ut i dalen (10I6h0835), översilad håll högt upp i N-brant med *Gymnomitrium obtusum* 19970208 JEd, conf. HW.
- Upl. GUSTAVSBERG: Eriksberg 400 m NV-ut, bergets NO-sida (10I6i1448), lodklippor i fuktig brant NO-slutning, med svepen 19970404 JEd, conf. HW.

Athalamia hyalina navelmossa

Cirka 6 äldre lokaler är kända från området (Vagnhärad, Utö och Djurö församlingar). Den är begränsad till urkalkstensområden, och växer ofta tillsammans med andra kalkkrävande bållevermossor.

- Srm. MÖRKÖ: Egelslund på kalkberget (9I8b3738), kalkhållar med bl. a. *Reboulia hemisphaerica*, fl. o. rikl. 19970413 JEd.
- Srm. NÄMDÖ: Nämndö böte nära bryggan respektive NO-sidan (10J3b3926 resp. 3832), kalkhållar med *Riccia* sp., *Reboulia hemisphaerica* och *Mannia pilosa* 19990514 JEd.
- Srm. NÄMDÖ: Östanvik 400 m SV om gården (10J3d2219), kalkhållar med *Mannia pilosa* och *Riccia* sp. 19990514 JEd.

- Srm. TUNABERG: Tunabergs kyrka 500 m VSV-ut (9H0c2831), kalkhållar med bl.a. *Mannia pilosa* och *Reboulia* 19990505 MV-exk.
- Upl. DJURÖ: Runmarö vid Noreträskets V-sida (10J5d1445), kalkhållar med bl.a. *Preissia quadrata* 19960413 JEd, KHy, NLö m.fl.

Barbilophozia floerkei hedlumtermossa

Arten kan säkerligen vara förbisedd då den lätt kan förväxlas med den allmänna *Barbilophozia hatcheri* stenlumtermossa. Ett 30-tal äldre fynd är kända från området. Den tycks här främst växa i fuktiga nordbranter och sannolikt förekommer den med högre frekvens i bergs- och kusttrakter.

- Srm. MÖRKÖ: Slessbergets N-sida (9I8b0112), på klippfyllor i N-brant, fl. och rikl. 19990402 JEd.
- Srm. NACKA: Nysätra/Nackanäs 150 m SO bron (10I5g2731), brant fuktig N-slutning, i rena tuvor bland *Pleurozium schreberi* och *Ptilium crista-castrensis* 19971108 JEd.
- Srm. NACKA: Dammtorpssjön SV-sida (10I5g1532), hållkant uppe i N-brant 19990319 JEd.
- Srm. NACKA: Erstavik 700 m SSV om gården (10I4h3839), klippfylla i fuktig N-brant 19990401 JEd.
- Srm. UTÖ: Östra Mynäsudd S-ut på bergets NO-sida (9I8i0012), N-exponerad hållslutning mot sumpskog, med *Rhytidiadelphus loreus* 19970502 JEd (arten är tidigare uppgiven från Mynäs).
- Srm. ÖSMO: Kronberget 150 m S-ut (9I8e1029), lodklippa i N-brant 19990403 JEd.
- Srm. ÖSTERHANINGE: Gålö, Bredbergets NV-sida (10I0i4106), lodklippa i N-brant, sparsam 19990321 JEd.
- Upl. ÖSSEBYGARN: sjön Tärnans Ö-vik, på S-sidan (11I1j3503), brant N-slutning mot sjön, bland *Sphagnum*, på stig, 19971018 KHy m.fl. (tidigare funnen på lokalen av KHy).

Barbilophozia lycopodioides skogslumtermossa

Denna art som är mycket allmän i norra Sverige minskar starkt i frekvens söderut. I området tidigare endast känd från tre lokaler (Kila, Nämndö och Lidingö församlingar).

- Srm. KILA: Ramundsbergets N-sida (9G2i2503), N-exp. lodklippa, 19990507 MV-exk.
- Srm. MUSKÖ: Valinge 850 m SV-ut i "Svarta hålet" (9I9g0319), skuggig N-brant, 19961207 NLö, JEd & Olle Strohl, Conf. TH.
- Srm. NACKA: Dammtorpssjöns SSV-sida (10I5g1534), på klippa i N-brant, trikl., 19990319 JEd, conf. HW.
- Srm. TUNABERG: Bötesbergets NV-sida (9H1b1815), NV-brant, 19990506 MV-exk.
- Srm. ÖSMO: Kronbergets N-sida (9I8e1430), N-exp. liten lodklippa, 19990403 JEd, conf. HW.

Diplophyllum obtusifolium jordveckmossa

Denna sydliga art förekommer främst i fuktigare, skuggigare vägkanter där den växer på blottad mineraljord, ofta tillsammans med *Jungermannia caespiticia* knoppslevmossa och *J. gracillima* listslevmossa. Fler exkursioner i denna miljö kan ge ytterligare fynd, men den verkar ha en relativt låg frekvens i området, endast cirka 8 äldre fynd föreligger.

- Srm. GRYT: Putbergen N om Härbärgsjön (10H2c3044), under en rotvälta i talldominerad barrnaturskog, med svepen 19941018 KHy & NLö.
- Srm. GÄSINGE-DILLNÄS: Axsjön strax NNO-ut (10H1g4431), blottad moränjord på skogstraktorväg med bl.a. *Jungermannia gracillima* och *J. caespiticia*, med svepen, 19990410 JEd & NLö (dessutom ett par 100 meter därifrån i skogsbilvägkant).
- Srm. HÖLÖ: Ernesidan N om Grottoberget (9H8i2749), på nyblottad mineraljord invid skogsväg, 19990530 JEd.
- Srm. KILA: Jonstorp 300 m N-ut (9G2i2610), skogsvägdike, 19990507 MV-exk.
- Srm. KILA: Lillkärret S-ut (9G2i0117), skogsväg, 19990507 MV-exk.
- Srm. TUNA: Gälkhyttstugan 300 m N-ut (9H1b3632), skogsvägsgräns, 19990506 MV-exk.
- Srm. TUNA: Grötmossens Ö-sida (9H1b2914), skogsvägvändplan, 19990506 MV-exk.

- Srm. TUNABERG: Bötesbergets S-sida vid Srm-leden (9H1b1517), sandig/ lerig stig, 19990506 MV-exk.
- Srm. TVETA: Lerhaga strax S-ut (10I1a3928), blottad moränjord i skogsvägdike med *Jungermannia gracillima* och *Nardia scalaris*, med svepen, 19980118 JEd.

***Diplophyllum taxifolium* bergveckmossa**

En nordlig art som är lätt att förbise då den ofta förekommer med den i området betydligt mer frekventa *D. albicans* nervveckmossa i fuktiga nordbranter. Cirka 10 äldre fynd föreligger från området.

- Srm. KILA: Ramundsbergets NO-sida (9G2i2505), fl. o. rikl. i NO-brant, 19990507 MV-exk.
- Srm. KILA: Virbystugan 400 m SSV-ut vid vägen (9G2i2943), N-brant, 19990507 MV-exk.
- Srm. NACKA: Nysätra/Nackanäs 250 m OSO bron (10I5g2732), hållbas i fuktig brant N-sluttning med *D. albicans*, 19971108 JEd.
- Srm. TYRESÖ: Tyresö-Flaten 400 m V-ut mot Barnsjön (10I3h4545), skuggig lodklippa i fuktig N-brant 19990214, JEd & NLö.
- Srm. ÖSTERHANINGE: Gålö vid Bredbergets N-sida (10I0i4208), fuktig N-brantbas, rikl., 19990321 JEd.
- Upl. GUSTAVSBERG: Eriksberg 400 m NV-ut på bergets NO-sida (10I6i1448), lodklippbas i fuktig brant, NO-sluttning, fl., 19970404 JEd, Conf. HWe.
- Upl. ÖSSEBYGARN: Rövarberget vid Gissjön (11I1i2412), liten lodyta i brant mot sjö, 19970315 KHy & NLö.

***Fossombronia foveolata* strandbronia**

Arten verkar i området främst återfinnas på tidvis översvämmade miljöer såsom sjöstränder och gölar i skogskärr. Ett 25-tal äldre lokaler är kända från området.

- Upl. FRESTA: Emmylund 750 m S-ut (10I9e2619), på bar jord i torrlagt kärr, 19960915 NLö.
- Upl. ÖSSEBYGARN: sjön Tärnans N-ände 1,3 km SV om Starby, (11I1j4801), sjöstrand innanför mycket gles vassbård, på blottad jord under starttuva 1 dm ovanför vattenlinjen, på 1 dm², 19971018 NLö.

***Gymnomitron obtusum* trubbfrostmossa**

Denna nordliga art är känd från ett 10-tal äldre lokaler i området (Brännkyrka, Nacka, Tyresö, Boo och Vendel församlingar). Den växer ofta högt upp i nordbranter på klippor med tidvis översilning, ofta i relativt exponerade lägen. Dess växtsätt gör att den kan förbises, då man kan behöva klättra upp för att upptäcka den.

- Srm. NACKA: Duvnäs stn 600 m V-ut (10I5h2807), branthällar högt upp i N-brant, 19971115 JEd (äldre fynd finns från Duvnäs).
- Srm. NACKA: L. Nyckelviken 350 m SV-ut i Rosendalsravinen (10I6g0149), högt uppe i tidvis översilade NO-exp. branthällar, med *Gymnocolea inflata*, 19970207 JEd (funnen här redan på 1850-talet).
- Srm. VÄRDINGE: St. Alsjön, berget 400 m SO om SV-änden (10H0i4021), 19970809 JEd, enstaka skott i *Anastrophylum michauxii*-kollekt upptäckta av HWe.
- Upl. BOO: Glasbrukssjön 100 m Ö-ut i dalen (10I6h0732) resp. 400m Ö-ut i dalen (10I6h0835), högt upp i tidvis översilad N-exp. branthäll, med *Anastrophylum saxicola* och *A. michauxii*, 19970208 JEd.
- Upl. INGARÖ: Lämshaga 700 m OSO-ut (10I5j2937), relativt exponerade hållar uppe i N-brant, delvis med *Marsupella emarginata*, fl.o. rikl, 19961208 JEd.
- Upl. ÖSSEBYGARN: Rövarberget vid Gissjön (11I1i2312), hög lodyta i brant mot sjö, 19970315 KHy & NLö.
- Upl. ÖSTRA RYD: Träsksjöns SO-sida (10I7h4313), N-exp. tidvis översilad lodhåll mot stranden, rikl. på flera m², 19970330 JEd.

***Jamesoniella autumnalis* höstörönmossa**

Denna art som på västkusten uppträder rikligt på klippor verkar i området främst vara en sumpskogsart som växer på ved i sumpskogar. Dock har den nyligen även hittats på lodytor i de södra delarna av Södermanland. I området finns åtminstone 5 äldre fynd av arten.

- Srm. BJÖRKVIK: Järnbol 600 m SV-ut (9G5f2819) barr-löv-blandskog nära ett skogskärr, på rot av stubbe, mycket sparsam, 19970614 NLö.
- Srm. BJÖRKVIK: Stenstorps hagkärr (9G4g2206), på låga i sumpskog, 19990508 MV-exk.
- Srm. KILA: Ramundsbergets N-sida (9G2i2503), N-exp. lodklippa, 19990507 MV-exk.
- Srm. TUNABERG: Eriksvall 500 m VSV-ut nära kalkbrotten (9H1b0532), med *Bartramia halleriana* på lodklippa mot sumpskog, 19990506 MV-exk.
- Upl. LOHÄRAD: Ladängen 700 m S-ut (10J8a1214), fuktig gran-alskog på lågor, 19970906 NLö.

***Jungermannia caespiticia* knoppslevmossa**

Arten hittas främst på bar mineraljord i vägkanter, ofta tillsammans med *Jungermannia gracillima* listslevmossa och *Diplophyllum obtusifolium* jordveckmossa. Den är känd från ett 10-tal äldre lokaler i området.

- Srm. GÅSINGE-DILLNÄS: Axsjön strax NNO-ut (10H1g4431), på blottad finkornig moränjord på skogstraktorväg, med bl.a. *Jungermannia gracillima* och *Diplophyllum obtusifolium*, 19990410 JEd & NLö (dessutom ett par 100 meter därifrån i skogsbliväggkant).
- Srm. HÖLÖ: Ernesidan N om Grottbetget (9H8i2749), riklig på nyblottad mineraljord invid skogsväg, med *Diplophyllum obtusifolium*, 19990530 JEd.
- Srm. KILA: Jonstorp 300 m N-ut (9G2i2610), skogsvägdike, 19990507 MV-exk.
- Srm. KILA: Lillkärr S-ut (9G2i0117), skogsväg, 19990507 MV-exk.
- Srm. SORUNDA: Enstalund-Enberga (9I9d3812), södra vägdiket med åker åt N och gran-skog åt S, sandig jord, åtminstone några kvcm, 19980523 NLö.
- Srm. TUNABERG: Bötesbergets S-sida vid Srm-leden (9H1b1517), sandig/ lerig stig, 19990506 MV-exk.

***Lophozia heterocolpos* kalkflikmossa**

Arten är tidigare funnen på ett 20-tal lokaler i området, enstaka av dessa var även de strandförekomster. Vid den nedan nämnda lokalen visade den övriga mossfloran inga tecken på en mer lättvittrad berggrund.

- Upl. ÖSSEBYGARN: sjön Tärnans Ö-vik, på S-sidan (11I1j3503), strand av sjö, strax ovanför vattenlinjen, 19971018 NLö, JEd m.fl.

***Lophozia obtusa* trubbflikmossa**

Denna art kan vara förbisedd då den ofta förekommer i ringa mängd inblandad i andra mossor. När man besöker branta nordsluttningar bör man ha denna art i tankarna. Det finns cirka 15 äldre fynd i området.

- Srm. GÅSINGE-DILLNÄS: Djupvikssjön 400 m OSO om Ö-änden (10H1g4829), klippkant i lång N-sluttning, 19990410 JEd & NLö.
- Srm. MÖRKÖ: Slessbergets N-sida (9I8b0112), vägdike nedanför N-brant, på blottad mineraljord 19990402 JEd, conf. HWe.
- Srm. NACKA: Erstavik 800 m SV om gården (10I4h3937), fuktig N-brantbas, sparsam, 19990401 JEd.
- Srm. NACKA: Duvnäs station 500 m V-ut (10I5h2809), fuktig mark i N-brant, sparsam, 19971115 JEd.
- Srm. TYRESÖ: Tyresö-Flaten 400 m V-ut mot Barnsjön (10I3h4545), Fuktig N-brant, i *Dicranum*-mattor 19990214 JEd & NLö.
- Upl. INGARÖ: Henriksdal 350 m V-ut ovan Kolström (10I5j2020), N-brant, inblandad i *Tritomaria quinqueidentata*, 19950521 JEd & NLö.
- Upl. INGARÖ: Lämshaga 500 m SO-ut (10I5j3035), nedanför brant N-sluttning i granskog, delvis med groddkorn, 19971025 JEd.

Marsupella emarginata klipprostmossa

En art som har förhållandevis låg frekvens i området och växer på skuggiga klippor med sippervatten. Arten är tidigare känd från cirka 12 lokaler i området.

- Srm. NACKA: Harbergets NO-sida 750 m SSO om Erstavik (1014h3745), översilad lutande håll vid NO-exponerad brantbas, med *Diplophyllum albicans*, 19960310 JEd; det. Kell Damsholt.
- Srm. NACKA: Nysätra/Nackanäs 300 m OSO om bron (1015g2833), översilad lodklippbas i brant N-sluttnig, med *Scapania nemorea*, 19971108 JEd.
- Srm. NACKA: Duvnäs stn 500 m V-ut (1015h2809), översilade N-exp. lodhållbaser, t.rinkl., 19971115 JEd.
- Upl. GUSTAVSBERG: Skeviks klyfta (1016j3014), fuktiga höga lodstup, rinkl., 19960405 JEd.
- Upl. INGARÖ: Lämshaga 700 m OSO-ut (1015j2937), skuggig fuktig N-exp. lodklippa, med *Gymnomitron obtusum*, 19961208 JEd.

Nardia geoscyphus liten nardia

En nordlig liten och lätt förbisedd art som endast är känd från ett fåtal lokaler i området. Artens ekologi här är dåligt känd, men på 2 av de aktuella lokalerna växer den på fuktig blottad mineraljord.

- Srm. MÖRKÖ: Slessbergets N-sida (918b0112), vägdike nedanför N-brant, på blottad mineraljord, 19990402 JEd, conf. HW.
- Srm. TUNABERG: Bötesbergets S-sida vid Srm-leden (9H1b1517), på sandig/lerig stig, 19990506 MV-exk.
- Upl. VÄRMDÖ: Sågen strax S om torpet (10J5b4534), fuktiga kalkpåverkade hyllor i liten lodklippa med *Preissia quadrata*, 19950325 KHy, NLö & JEd, det. THa.

Riccia fluitans vattengaffel

Denna art har en lägre frekvens än *Ricciocarpus natans* vattenstjärna som har likande ekologi. Av båda arterna finns dock relativt få moderna fynd. Detta kan givetvis bero på att miljön inte är så frekvent besökt av mossintresserade.

- Upl. BOO: Kocktorpssjöns Ö-ände (1015h4545), i vatten i strandkant av näringsrik liten sjö, med *Lemna*, 19980721 Henry Gudmundsson & JEd (återbesök på lokal tidigare funnen av Henry Gudmundsson).
- Upl. STOCKHOLM: Isbladskärret (1016g0530), på torrlagd strand, 1998 NLö.
- Upl. SPÅNGA: Räcksta kvarndamm & Räckstaträsk (1016d2926), bland *Lemna* sp. i strandkanten bland *Glyceria maxima*, 19951014 NLö.

Ricciocarpus natans vattenstjärna

Ett stort antal äldre fynd föreligger men få moderna fynd finns. Arten förekommer i eutrofa vatten och har sitt huvudutbredningsområde i Sverige på slättbyggena i södra delarna av landet. Den lever både flytande på vattenytan och växande på stränder. En utbredningskarta och en total förteckning över äldre lokaler finns i Lohammar (1940).

- Srm. NACKA: Källtorpssjöns östra delen (1015h1302), enstaka exemplar flytande i starrbälte med *Calliergon megalophyllum*, 1996 NLö m.fl.
- Srm. ÖVERENHÖRNA: Hammarsjöns södra strand (10H4i4032), flytande i glest vassbälte, 1996 Carina Dillman, NLö samt Gunnar & Samuel Johnsson.
- Upl. EDSBRO, Närdingen, 300 m N om Västerbol, V om landsvägsbron (11J9a0436), enstaka exemplar på lerig strand, 1996 Niklas Wikström & NLö m.fl. (Lokalen funnen av Niklas Wikström).
- Upl. ROSLAGS-BRO: Brosjöns O-ände, vid båtplats (11J7c4944), flytande i vassbältet, 1996 KHy & NLö.
- Upl. VADA: Angarnsjöängens utlopp (1111g1243), flytande i dike med *Lemna minor* och *Hydrocharis morsus-ranae*, på några dm², 19971004 KHy & NLö.

Scapania compacta sydsckapania

Cirka 4 äldre lokaler är kända från området (Hölö, Tyresö, Ingarö församlingar, samt en osäker uppgift från Huddinge).

- Srm. MUSKÖ: Muskö havsbad 0.5 km SSV om Furuskate (9I9g1415), tidvis översilad V-exponerad lodklippa med *Porella*; 19960511 JEd, conf. THa.

Tetralophozia setiformis rostlumtermossa

Denna nordliga art är i området endast funnen i Vårdinge och Nacka församlingar och förekommer endast på lokaler med hög luftfuktighet, i regel i nordbranter. Ännu ej återfunnen i Nacka-trakten.

- Srm. VÄRDINGE: St. Alsjön, berget 400m SO om SV-änden (10H0i4021), N-brant mot myr, rinkl. i den relativt torra övre delen, med *Anastrophylum saxicola* 19970809 JEd (även cirka 350 m S om denna tidigare kända lokal (10H0i3620), här i N-brant med *Diplophyllum albicans*, 19970921 JEd).

Tritomaria exsectiformis vedlobmossa

Vedlobmossan verkar sällsynt i området, men har uppgivits från cirka 35 lokaler. Det återstår också att visa om den närbesläktade *T. exsecta* verkligen finns i området. Det ligger mycket material i herbarierna under detta namn men dessa kollektor är samlade innan *T. exsectiformis* hade brutits ut ur *T. exsecta*. På fuktiga skogsstigar bör man ha denna art i åtanke.

- Srm. SORUNDA: Sjön Tärnan N-ut (9I9e3720), på vedbit halvt nedsänkt i vatten i sumpskog 19950416 KHy & NLö.
- Upl. BJÖRKÖ-ARHOLMA: Östersjö brygga 500 m N-ut (11J7g4934) resp. 800 m N-ut (11J8g0234), trampad skogsstig i barrskog resp. på sten invid skogsstig med *Scapania umbrosa*, 19980601 JEd.
- Upl. BJÖRKÖ-ARHOLMA: Simpnäs 1.2 km SV (11J9g0025) resp. 1 km SV (11J9g0226) om Simpnäsklubb, på tilltryckt humusjord på skogsstig resp. skogsväg, 19980430 & 19980530 JEd.

Citerad litteratur:

- Lohammar, G. 1940: *Ricciocarpus natans* (L.) Corda nuvarande Nordeuropeiska utbredning. — Svensk Bot. Tidskr. 34: 464–475.
- Lönnell, N. 1995: Stockholmstraktens lever- och vitmossor - en bryologisk ny-tändning i Stockholm? — Myrinia 5(2): 51–54.

Rödtandad hättmossa *Orthotrichum pulchellum* återfunnen i Halland

Örjan Fritz, Länsstyrelsen i Hallands län, 301 86 Halmstad, e-post:
orjan.fritz@n.lst.se

Abstract: In 1999 *Orthotrichum pulchellum* was rediscovered in the province of Halland, SW Sweden. The species, considered as vulnerable in Sweden, has previously been noted in the province in 1920 and 1925. The finds of *O. pulchellum* in 1999 on at least 83 stems on eleven localities suggests that the species is more common than earlier thought. It was mostly found on old *Sambucus nigra*, often along with rare and redlisted lichens. Further investigations will most probably reveal more localities of the species in the region.

Rödtandad hättmossa *Orthotrichum pulchellum* är angiven som sårbar (hotkategori 2) på den befintliga svenska rödlistan (Aronsson, Hallingbäck & Matsson 1995). Fram till och med 1997 var totalt ca 30 fynd kända i Sverige (Hallingbäck 1998). Merparten av dessa är dock äldre fynd. Rödtandad hättmossa anses kräva ren luft och hög luftfuktighet (Hallingbäck 1996). Utbredningen är sydlig och suboceanisk, med de flesta lokalerna i Skåne och i Västergötland och Bohuslän. Fyndbilden för tankarna till arter som bl.a. pepparporella *Porella arboris-vitae*. I landskapet Halland är rödtandad hättmossa tidigare känd från två lokaler. Fynden gjordes dock på 1920-talet, och sedan dess finns inga ytterligare rapporter. Under försommaren 1999 har den dock uppmärksamats på en rad nya lokaler i den södra delen av landskapet.

Fyndlokalerna 1999

Det första moderna fyndet gjordes på Hallandsås den 3 juni. Lokalen utgörs av en skyddad dalgång bevuxen med blandädellövskog. Området har till ganska nyligen betats och luckor i trädsiktet fanns här och var. I dessa luckor trivdes gamla flädrar och hasselbuskar, på vilka rödtandad hättmossa växte frekvent. För att vara en hättmossa är den rödtandade lätt igenkänd. Den skaftade gula sporkapseln med orangeröda tandkranständer är diagnostiska karaktärer redan i fält. I torrt tillstånd är dessutom bladen lite skruvade. Jag kunde räkna minst 19 fläder- och 21 hasselstammar med förekomst av den sökta hättmossan.

Fynd nummer två blev lite speciellt: Vid genomgång av mina lavkollektorer på fläder i det egna herbariet fann jag rödtandad hättmossa på samma kollekt som laven *Bacidia caligans*, vilken jag fann i slottsparken vid Sperlingsholm utanför Halmstad 1996! Var rödtandad hättmossa månne ytterligare en i raden av tidigare uppmärksammade arter? Det verkade i alla fall vara fullt möjligt att finna fler lokaler.

Med sökbilden av gammal fläder på skyddad plats på näthinnan för jag ut i markerna och kunde finna arten på ytterligare några lokaler. Kjell Georgson, som tidigt fick vetskap om de första fynden, fann dessutom arten i två bäckdalar. De nya lokalerna koncentreras till den södra länsdelen, och i synnerhet kring Halmstad (Fig. 1). Detta beror på en kombination av var eftersök främst har ägt rum och var lämpliga lokaler finns. Slättbygden närmast kusten och möjligen övergångsbygden tycks hysa en del sådana lokaler. I de inre delarna av Halland, skogsbygden, minskar erfarenhetsmässigt sett antalet lämpliga flädrar för rödtandad hättmossa. Det bör dock vara möjligt att finna lokaler även i åtminstone de kustnära delarna av norra Halland. Arten är t.ex. nyligen funnen på Sotenäset i Bohuslän (Bergqvist & Blomgren 1998). Arten verkar ha varit uppmärksam i sydvästra Sverige eller möjligen (också) på frammarsch.

Riklig på fläder

Fläder i oftast mera slutna miljöer är det substrat och miljö de allra flesta nyfynden påträffats i. På gammal fläder i mera öppna exponerade miljöer, som t.ex. betade hagmarker, har jag hittills misslyckats med att finna rödtandad hättmossa. Endast på den ovan nämnda lokalen på Hallandsås har arten hittats på annat substrat, dvs hassel. Återigen är det nog det riktade eftersöket som styrt fyndbildens utseende. Andra lämpliga substrat bör kunna vara rikkarksträd som t.ex. ask, lönn och alm.

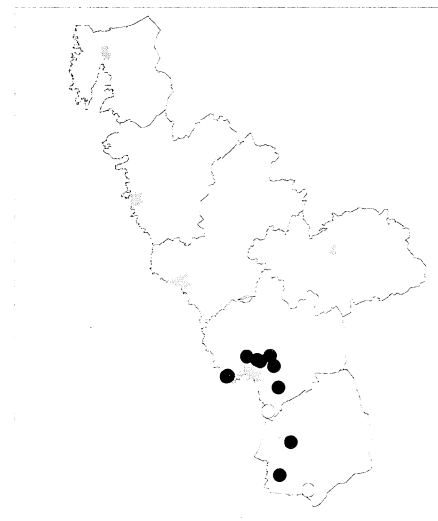

Fig. 1. Aktuella (svart cirkel, n=11) och gamla (vit cirkel, n=2) lokaler för rödtandad hättmossa *Orthotrichum pulchellum* i Hallands län 1999. Notera att flera närbelägna lokaler överlappar.

Av de gamla fynden gjordes ett i Eldsberga sn i Halmstads kommun 1920 på fläder (Carl Stenholm, herb. GB) och ett i Våxtorp sn i Laholms kommun 1925 på björk (Allan Ugglå, herb. S). Idag kan man dock svårigen uppfatta björk, i Halland ett surt och fattigt substrat för epifyter, som lämplig för rödtandad hättmossa.

På tre av de aktuella halländska lokalerna är rödtandad hättmossa mycket talrik och förekommer på minst 10-40 stammar per lokal. På de allra flesta lokalerna räknades dock endast enstaka stammar med förekomst. Totalt har förekomst på 83 stammar noterats. Detta måste betecknas som ett absolut minimumantal (jfr ovan). På alla lokaler har arten varit rikligt fertil, och de orangeröda tänderna har tydligt signalerat dess närvaro för den glade upptäckaren.

Indikerar höga naturvärden

Rödtandad hättmossa anses indikera höga naturvärden (Hallingbäck 1996), vilket visat sig ofta stämma med årets erfarenhet av arten. Av påträffade mossor från andra släkten kan nämnas särskilt kornbandsmossa *Metzgeria fruticulosa* på en lokal nära Sperlingsholms herrgård utanför Halmstad. Kornbandsmossa uppges vara en följeart till den rödtandade i England (Hallingbäck 1998).

På gamla fläddrar påträffas också en ganska särpräglad lavflora. Av lite speciella och ovanliga arter, påträffade under eftersöket försommaren 1999, kan nämnas lundlavarna *Bacidia arnoldiana*, *Bacidia caligans* och den rödlistade mjöliga lundlaven *Bacidia delicata*. Mjölig lundlav var därtill ny för landskapet Halland! Även fynd av de rödlistade arterna mjölig ägglav *Candelariella reflexa* och skuggkranslav *Phaeophyscia endophaenicea* gjordes. Den egenartade svampen judasöra *Auricularia auricula-judae* har också påträffats på flera av lokalerna med rödtandad hättmossa. Om man hittar någon eller helst flera av ovanstående arter på gammal fläder i södra Halland verkar chansen således vara stor att även finna rödtandad hättmossa.

Tack Kjell Georgson och Tomas Hallingbäck för genomgång av manus, och Tomas dessutom för granskning av ett av fynden.

Referenser

- Aronsson, M., Hallingbäck, T. & Mattsson, J.-E. 1995: *Rödlistade växter i Sverige 1995*. — ArtDatabanken, Uppsala.
Bergqvist, S. & Blomgren, E. 1998: *Sotenäsets mossor*. — Lund.
Hallingbäck, T. 1996: *Ekologisk katalog över mossor*. — ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
Hallingbäck, T. (red.). 1998: *Rödlistade mossor i Sverige – Artfakta*. — ArtDatabanken, SLU, Uppsala

Myrinia 9 (2), 57 (1999)

Ett fynd av *Anomodon rostratus* (Hedw.) Schimp. i Småland

Lars Hedenäs, Sekt. för Kryptogambotani, Naturhistoriska Riksmuseet, Box 50007, S-104 05 Stockholm, Sweden; lars.hedenas@nrm.se

Abstract: A Swedish find of *Anomodon rostratus* (Hedw.) Schimp. in an *A. attenuatus* (Hedw.) Hüb. collection made in 1909 on logs imported from the USA is reported. This is the first known find of this species in Sweden.

Under studier av en kollekt av *Anomodon attenuatus* (Hedw.) Hüb. insamlad i Småland 1909 hittade jag några få skott av en bladmossa som inte liknade något som borde finnas i Norden. Det var ganska lätt att bestämma materialet till *Anomodon rostratus* (Hedw.) Schimp., en art som finns närmast i Central-europa och i övrigt är känd från östra Nordamerika samt Centralamerika (Crum & Anderson 1981). Först när jag kommit så här långt tittade jag ordentligt på etiketten, som förklarade mysteriet. Mossan hade nämligen samlats på askstammar som importerats från USA.

Eftersom materialet av *A. rostratus* fortfarande är grönt är det troligt att mossan fortfarande levde vid insamlingstillfället. Man kan naturligtvis inte utesluta att det funnits större förekomster än de cirka fem skott som hittades i *A. attenuatus*-kollekten. Chansen är förstås ganska liten för att *A. rostratus* ska ha lyckats sprida sig från de importerade stammarna och etablera sig i landet, men om någon mot förmodan skulle hitta arten i Västervikstrakten finns det alltså en enkel förklaring.

Fynduppgifter: Småland, Västervik, på askstammar importerade från U.S.A., maj 1909, E. Jäderholm (S).

Citerad litteratur:

- Crum, H. A. & Anderson, L. E. 1981. Mosses of eastern North America, Vol. 2. — Columbia University Press, New York.

Pogonatum dentatum funnen i Herrljungatrakten

Kjell Andersson, Hudene, Trollberget 27, 52 492 Herrljunga

Abstract: A new locality for *Pogonatum dentatum* (Brid.) Brid in the province of Västergötland, south Sweden, is reported.

I somras (1999) fann jag ett grustag vid Klastorp i Hudene ca. 9 km. sydost om Herrljunga. En flack grusavlagring har grävts ut, delvis ner till några dm. under grundvattennivån. Det har skapat flera gruskärr med intressant flora och häckande fåglar. När jag närmade mig gropen, blev jag bortjagad av ett oroligt måspar.

Senare upptäckte jag i grustagets södra kant, som är ca två meter hög, vackra, blågröna *Pogonatum*-stjärnor. Intrycket av dem stämde inte riktigt vare sig med *P. aloides* eller *P. urnigerum*. Under mikroskopet visade sig den typiska bilden av *Pogonatum dentatum* nordlig grävlingmossa, dvs. bladlamellernas toppceller är papillösa och tillplattade (bredare än höga).

Pogonatum dentatum växer på grus framför en meterhög sten, som är helt naken. Tydligen har stenen skalats fram, när man för inte så länge sen grävde på just det här stället. Plantornas diameter med utbredda blad är 5–7 mm. Blandad med *dentatum* växer enstaka 8–10 mm breda hanplantor av *P. urnigerum* stor grävlingmossa. Kontrasten mellan de två är tydlig, för att inte säga slående. *P. urnigerum* utmärker sig genom sin mer gulaktiga färg och sina större stjärnor.

Inom ett plant område på 40 x 40 cm med *Pogonatum*-plantorna i centrum växte också: *Pohlia nutans* vanlig nickmossa, ganska rikligt, *Dicranella heteromalla* smaragdmossa, några mycket späda plantor av en *Ditrichum*-art, troligen *pusillum* liten grusmossa, 10–20 plantor av *Polytrichum juniperinum* enbjörnmossa och rikligt med protonema fläckvis. Ingen av arterna hade kapslar. Ett litet skott av ljung och en annan kärlväxt som inte gick att identifiera fanns också i området. Stället runt stenen grävdes troligen fram för bara 2–3 år sedan. Mossorna har bara hunnit börja kolonisera och ingen av arterna bär ännu kapslar.

Pogonatum dentatum är enligt olika mossfloror en fjällart med inga eller sällsynta förekomster söderut. I början av 1960-talet upptäcktes den i sydvästra

Finland och senare har man funnit en ganska kontinuerlig utbredning i Finland. På 1980-talet upptäcktes den längs skogsvägar i Södermanland och 1993 i en vägskärning strax intill Hökensås i östligaste Västergötland (Hedenäs 1993). Vid mina egna undersökningar av grusgropar i Vårgårdatrakten (Andersson 1993) fann jag den inte, fast jag hade den i åtanke. Före 1950 är fynden i låglandet få och begränsade till nedströms en del älvar. Man anser därför att *P. dentatum* spritt sig från fjälltrakterna till låglandet under de sista 50 åren (Hassel & Söderström 1999).

Arten anses vara en expanderande art i Fennoskandia. Hassel & Söderström anser i det nyss nämnda arbetet att spridningen söderut av *P. dentatum* troligast är en frukt av den omfattande utbyggnaden av skogsbilvägnätet. Dessa nya växtplatser kan *P. dentatum* ta till vara genom sin rikliga bildning och spridning av grobara sporer.

Citerad litteratur:

- Andersson, K. 1993. Grusgropar som livsmiljöer. — Svensk Bot. Tidskr. 89.
Hassel, K. & Söderström, L. 1999. Spore germination in the laboratory and spore establishment in the field in *Pogonatum dentatum* (Brid.) Brid. — Lindbergia 24: 3–10.
Hedenäs, L. 1993. Intressanta fynd av *Pogonatum dentatum* och *Sphagnum molle* i Sverige. — Myrinia 3(2): 40–41.

Scapania glaucocephala (Tayl.) Aust. ny för Sverige

Lennart Bratt, Hosjöstrand 170, 791 47 Falun

Abstract: *The liverwort Scapania glaucocephala is reported as new to Sweden. It was collected in an old Alnus incana forest in the province of Dalarna situated in central Sweden. Its distribution and ecology are briefly discussed.*

Vid en exkursion hösten 1995 i ett botaniskt spännande område i södra Boda socken påträffade undertecknad den lilla levermossan *Scapania glaucocephala* på dess första kända växtplats i landet. Mossan växte på en fallen sälgstam vars bark sedan länge lossnat och där veden på stammens ovansida invaderats av diverse vedkoloniserande mossor. På stammens sida var mosstäcket däremot glesare, och där tilldrog sig en liten *Scapania* min uppmärksamhet. Mossan var mycket liten, även för att vara en *Scapania*, samt bar groddkorn. Detta i kombination med växtplatsens exklusivitet fick mig att plocka fram kniven och skära av en flisa för en senare koll hemma vid mikroskopet.

De bruna groddkornen var tydligt tvåcelliga vilket fick mig att köra fast fullständigt i bestämningsnyckeln i Hallingbäck (1985). Vad passar bättre än att sända mossan till nyckelns konstruktör, tänkte jag. Det dröjde inte länge, så damp ett brev ned i brevlådan med ett grattis till fyndet av *S. glaucocephala*. För säkerhets skull har även Kell Damsholt som författar en kommande levermossflora för Norden kontrollerat belägget. Tomas har dessutom vid ett senare tillfälle besökt platsen för att bättre dokumentera fyndet. Beläggmaterial finns i herbariet i Köpenhamn (C).

Växten

Scapania glaucocephala borde av namnet att döma ha en blågrön färgton, men i verkligheten tycks den snarare vara gulgrön, vilket även påpekas av Frahm & Frey (1987). Arten är mycket småvuxen, högst 5 mm lång (mina ex 1–3 mm). Groddkornen är bruna och tvåcelliga, 7–9 x 16–19 µm stora. Arten tycks vara strikt bunden till död ved, vilket används som en nyckelkaraktär. Till samma substrat är de likaledes mycket småvuxna och sällsynta *S. apiculata* timmerskapania och *S. massalongi* mikroskapania knutna. Dessa skiljer sig dock bl.a. genom encelliga groddkorn.

Taxonomi

Det påpekas rörande *S. glaucocephala* av åtminstone Buch & Fagerström (1945) Schuster (1974) och Geissler, Urmi & Schnyder (1998) att taxonomiska oklarheter råder gentemot *S. vexata* (Mass.) Buch, en art som endast skall förekomma i Alperna. Vissa författare, t.ex. Müller (1957), och Frahm & Frey (1987) tycks välja att behandla dessa taxa som synonyma. I Buch & Fagerström (1945) finns en sammanställning av de karaktärer som ska skilja arterna åt.

Utbredning

Scapania glaucocephala var fram till 1942 endast känd från nordliga Nordamerika, men påträffades detta år i ryska Karelen (Buch & Fagerström 1945, Bakalin 1999). Senare fynd föreligger så långt jag kunnat utröna även från Norge (Kristian Hassel i brev) och tyska alperna (Frahm & Frey 1987). Om *S. vexata* är synonym med *S. glaucocephala* skulle ytterligare förekomster i Italien och Schweiz tillkomma. Är så inte fallet kanske *S. glaucocephala* helt saknas i Alperna. Arten är uppenbarligen mycket sällsynt över hela utbredningsområdet. Lokalt är arten möjligen något vanligare i Nordamerika där den enligt Schuster (1974) ibland förekommer rikligt i Thuja-sumpskogar i norra Michigan.

Växtplatsen

Förekomsten är belägen i en mycket särpräglad och sällsynt miljö, präglad av en märklig hydrologi och stark kalkpåverkan orsakad av underliggande silurkalk. Hydrologin utmärks av mycket stora vattenståndsvariationer som innebär att växtplatsen stundtals är uttorkad, stundtals står under meterdjupt vatten. Området genomflyts av en bäck som vidgas till ett säregnet gråalkkärr med stark sockelbildning, något som vanligen förknippas med klibbalkärr. Platsen har inte varit föremål för skogsbruk, varför det finns ett stort utbud av död ved i varierande nedbrytningsstadium. Miljön är ett eldorado för krävande kryptogamer. Vid ett senare besök noterade Tomas Hallingbäck bl.a. mossorna *Cephaloziella hampeana* sumpmikromossa, *Harpanthus scutatus* liten måntandmossa, *Scapania degenii*, rikkärrsskapania och *S. calcicola* kalkskapania. I lavväg hyser platsen bl.a. *Ramalina thrausta* trådbrosklav.

Skyddsaspekt

Det faktum att ovanliga och säregna miljöer ofta hyser sällsynta arter är ingen nyhet, men sällan är detta så uppenbart som i det lilla alkärret i Boda. Den omfattande listan över funna rödlistade arter motiverar ett starkt skydd mot skogsbruk och hydrologisk påverkan. Själva kärret är klassat som nyckelbiotop och äger numera s.k. biotopskydd genom Skogsvårdsstyrelsens försorg. Området ingår även i ett större område av riksintresse för naturvården och utredning pågår för ett vidare skydd av traktens höga naturvärden. Dessvärre är lokalen en mycket instabil miljö i det korta perspektivet, vilket visade sig efter ett blötnöoväder som knäckte mängder med alar i kärret och till och med vält flera

socklar. Här kurar *S. glaucocephala* på sin stock varifrån den förhoppningsvis kan klättra vidare till annat lämpligt substrat.

De små vedlevande *Scapanioma* är alla mycket sällsynta och uppförda som akut hotade eller sårbara på svenska rödlistan över mossor. Enligt Schuster (1974) torde dessa ha varit vanligare förr då skogsbruket ännu inte hunnit utplåna denna typ av miljöer. Detta skulle kunna förklara varför de flesta insamlingar från Nordamerika är från 1800-talet. Den katastrofala minskningen av död ved i skogslandskapet är väl idag för varje skogsbryolog den uppenbara förklaringen till många arters hotsituation. Faktiskt beklagade sig redan Buch & Fagerström (1945) över att de arter som växer på murket trä "kommer att bliva allt sällsyntare, ju mera skogen försvinner eller blir föremål för 'rationell' vård, som ej tillåter vindfällan att kvarligga". Att som liten mossor dessutom ha mage att ställa krav på tidvis av kalkhaltigt vatten översvämmad död och lagom murken ved i likhet med *S. glaucocephala* bäddar för bekymmer. Låt oss ändå hoppas att vi i all framtid får ha denna välkomna invånare i vår flora.

Tack till Rolf Lundqvist som i sitt idoga naturvårdsnitt uppmärksammade kärret och som senare visade mig detsamma. Tack även till Tomas Hallingbäck för hjälp med bestämning, granskning av faktauppgifter samt uppmuntran och till Lars Hedenäs för värdefulla synpunkter på manuset.

Anm.: Av hänsyn till den lilla mossan, dess sällsynthet och ringa population har jag av ArtDatabanken uppmärksamats att inte publicera detaljerade lokaluppgifter.

Litteratur:

- Bakalin, V.A. 1999: Liverworts of Karelia. — *Arctoa* 8: 17-26.
Buch, H. & Fagerström, L. 1946: *Scapaniella glaucocephala* (Tayl.) Evans, ny för Gamla Världens flora. — *Mem. Soc. Fauna Flora Fennica* 22: 17-19.
Frahm, J.-P. & Frey, W. 1987: Moosflora. 2:a upplagan. — Stuttgart.
Geissler, P., Urm, E. & Schnyder, N. 1998: Liste der Moose der Schweiz und ihrer Grenzgebiete. — I: Schneider, H. & Paulsen, J. (eds.). Schweizer Botanik CD '98. Botanisches Institut der Universität Basel.
Hallingbäck, T. & Holmåsen, I. 1985: Mossor - en fälthandbok. — Stockholm
Müller, K. 1957: Die Lebermoose Europas. — I: L. Rabenhorst's Kryptogamen-Flora von Deutschland und der Schweiz 3 uppl. Leipzig.
Schuster, R. M. 1974: The Hepaticae and Anthocerotae of North America III. — New York & London.

Myrinia 9 (2), 63–64 (1999)

Bryologiska notiser 6

Niklas Lönnell, Pontonjärg.49^{IV}, 112 37 Stockholm, Niklas.Lonnell@swipnet.se

Abstract: *Floristic reports from Sweden.*

Henrik Weibull startade denna kolumn för att fynduppgifter som inte publiceras i en egen artikel ändå skall kunna nå en större skara mossintresserade. Sålunda är stort som smått välkommet. Följande uppgifter är lämpliga att ha med:

Landskap, socken/församling, lokalbeskrivning, biotop/substrat, eventuella koordinater i rikets nät e.d., datum för insamlingen, insamlare, eventuell kontrollbestämning samt var kollekten finns. Dessutom är det trevligt med någon kort kommentar om hur vanlig arten är i trakten eller annan kringinformation som kan sätta in fyndet i något större sammanhang.

Jag har denna gång listat fynden efter floraprovins, då jag tror att man ofta snabbt vill kontrollera om det finns något nyfynd från sin trakt. Jag önskar reaktioner och synpunkter på detta. Tveka inte att höra av dig till mig.

Rödlistade arter (enligt Aronsson m.fl.(red.) 1995) är markerade med hotkategorier efter arten (Akut hotad, Sårbar, Sällsynt och Hänsynskrävande). S = Herbariet vid Naturhistoriska Riksmuseet.

Bohuslän

Weissia perssonii (Sällsynt)

- Bohuslän, Morlanda, Lilla Härmanö, klippskrevan, 2 maj 1999, L. Hedenäs, S, reg. nr. B11083

Södermanland

Neckera pennata (Sårbar)

- Södermanland, Botkyrka, Riksten, 18 juli 1999, L. Hedenäs. En gammal lokal återbesöktes, där arten numera för en tynande tillvaro på en gammal mur.

Hälsingland

Anastrophyllum hellerianum (Hänsynskrävande)

- Kårböle, Kerstaberget, strax N om Torparslätten, 275-300 m ö.h., murken stock, 24 juli 1999, L. Hedenäs, S, reg. nr. B13728
- Kårböle, O-slutningen av Nötberget, strax NV om Fågelmýran, c. 300 m ö.h., stock, 23 juli 1999, L. Hedenäs, S, reg. nr. B13729

Amphidium mougeotii

Denna art som sällan hittas med sporkapslar hittades med kapslar på två lokaler:

- Kårböle, O-slutningen av Nötberget, strax NV om Fågelmýran, c. 300 m ö.h., klippskrevan, 23 juli 1999, L. Hedenäs, S, reg. nr. B13726
- Kårböle, brant i NO delen av Kerstaberget, 325-350 m ö.h., 24 juli 1999, L. Hedenäs, S, reg. nr. B13727

Conostomum tetragonum

- Kårböle, längs Ljusnan N och NO om Björkkullen, klippig älvstrand, 23 juli 1999, L. Hedenäs, S, reg. nr. B13820. Huvudsakligen en fjällart, som tidigare hittats ett fåtal gånger i Hälsingland.

***Cynodontium sueticum* (Hänsynskrävande)**

- Kårböle, N-slutningen av Kerstaberget, 325-350 m ö.h., liten brant, 24 juli 1999, L. Hedenäs, S, reg. nr. B13821

Dicranum fragilifolium

- Kårböle, kring Lill- och Stor-Vingeltjärnarna, 230-240 m ö.h., stubbe i bäckdal, 25 juli 1999, L. Hedenäs, S, reg. nr. B13828. **Ny för Hälsingland** (Söderström 1996).

***Neckera pennata* (Sårbar)**

- Kårböle, Nötberget, O-slutningen, liten grund dal mot NO, mitt emot Björkkullen (V om Björkkullstjärnarna), 275-310 m ö.h., på *Populus tremula*, 2,5-3 m upp på N-sidan av trädstam. Gott om gamla aspar. Gott om *Lobaria pulmonaria*, även på grankvistar., 23 juli 1999, L. Hedenäs, S, reg. nr. B13844. **Ny lokal i Hälsingland.**

***Orthotrichum gymnostomum* (Hänsynskrävande)**

- Kårböle, Kerstaberget, strax N om Torparslätten, 275-300 m ö.h., på *Populus tremula* och i nedfallen trädskrona, 24 juli 1999, L. Hedenäs, S, reg. nr. B13847, B13848 – relativt allmän i slutningen, med sporkapslar på flera träd.

Rhizomnium magnifolium

- Kårböle, Nötberget, O-slutningen, liten grund dal mot NO, mitt emot Björkkullen (V om Björkkullstjärnarna), 275-310 m ö.h., vid liten skogsbäck, 23 juli 1999, L. Hedenäs, S, reg. nr. B13893. - **Ny för Hälsingland** (Söderström 1998).

Schistidium platyphyllum

- Kårböle, längs SO-stranden av Kårsjön, 230-240 m ö.h., block på sjöstrand, 23 juli 1999, L. Hedenäs, S, reg. nr. B13900 – **Ny för Hälsingland** (Söderström 1998).

Trematodon ambiguus

En ofta förbisedd art som verkar vara relativt allmän främst i "störda" miljöer i relativt fattiga områden; typiska växtplatser i norra Sveland och södra Norrland är blötare partier av skogsvägar, vägkantsdiken, samt myrdiken:

- Kårböle, SV-slutningen av Kerstaberget, c. 400 m ö.h., våt skogsväg, 24 juli 1999, L. Hedenäs, S, reg. nr. B13912

Ulota curvifolia

En ofta förbisedd art som är tämligen vanlig i många ej alltför rika områden i Norrland, på lodräta eller överhängande ytor på berg och större block:

- Kårböle, brant i NO-delen av Kerstaberget, 325-350 m ö.h., 24 juli 1999, L. Hedenäs, S, reg. nr. B13913
- Kårböle, kring Lill- och Stor-Vingeltjärnarna, 230-240 m ö.h., stort block, 25 juli 1999, L. Hedenäs, S, reg. nr. B13914
- Kårböle, längs SO-stranden av Kårsjön, 230-240 m ö.h., överhängande yta på stort block på större kalhygge, 24 juli 1999, L. Hedenäs, S, reg. nr. B13916
- Kårböle, N om N-ligaste ändan av Grötvallssjön, c. 260 m ö.h., överhängande yta på stort block i tallhedskog, 24 juli 1999, L. Hedenäs, S, reg. nr. B13915

Norrbottn

Ulota curvifolia

- Junosuando f.g. Laulajärvi några 100 m SV-ut, liten N-brant, under överhäng silikatsten, c:a 270 m.ö.h., 1 augusti 1999 Niklas Lönnell, privat herbarium, idnr: 394

Citerad litteratur

- Aronsson, M., Hallingbäck, T. & Mattsson, J.-E. Mattsson (red.) 1995: Rödlistade växter i Sverige 1995. — ArtDatabanken, Uppsala.
- Söderström, L. (red.) 1996: Preliminary distribution maps of bryophytes in northwestern Europe. Vol. 2. Musci (A-I). — Mossornas Vänner, Trondheim.
- Söderström, L. (red.) 1998: Preliminary distribution maps of bryophytes in northwestern Europe. Vol. 3. Musci (J-Z). — Mossornas Vänner, Trondheim.

Myrinia 9 (2), 65–68 (1999)

Ny litteratur

Jóhannsson, B. 1999. Íslenskir mosar. Hornmosar og 14 ættir soppmosa. **Fjölrit Náttúrufræðistofnunar 38: 1-108.** Utgiven av: Náttúrufræðistofnun Íslands, Hlemmi 3, Pósthólf 5320, 125 Reykjavík, Island.

Efter bladmossdelarna kommer nu nålfrukt- och levermossdelarna av den isländska mossfloran. I första delen behandlas nålfruktmossan *Phaeoceros carolinianus*, Calobryales, och valda släkten i Jungermanniales. Snart har alltså Island en komplett mossflora, och för den som är intresserad av den isländska mossfloran men hittills har varit lite för lat för att beställa bladmossdelarna börjar det nog snart bli dags att passa på. Illustrationerna av arterna, samt utbredningskartorna gör floran spännande även för den som tycker isländska är besvärligt. [L.H.]

Tyler, T. 1999. Mossfloran i Lunds kommun. **Lunds Botaniska Förenings Medlemsblad 1999 (3): 1-54.** Utgiven av: Lunds Botaniska Förening, tel. 046-2228965.

Mossfloran i trakten av Lund hör antagligen till de bättre kända i Sverige, på grund av att universitetet under lång tid dragit till sig mossintresserade personer. Då kunskaperna emellertid i stora delar baserats på fynd som gjorts vid diverse ströexcursioner och innan dagens moderna landskap utvecklats var emellertid kännedomen om floran i dagens Lunda-trakt före det här presenterade arbetet delvis lite gammalmodig. Det är därför välkommet att Torbjörn Tyler har inventerat områdets mossflora på ett modernt sätt.

Skriften som redovisar resultaten av inventeringen inleds med en allmän översikt av förutsättningarna för mossfloran i kommunen. Först diskuteras markanvändning och geologi, och därefter tillgången på olika habitat och substrat. Bland annat tas förekomsterna av gamla lövträd i skogsmiljö, alléträd, kyrkogårdsmurar, källkärr, naturbetesmarker, bäckraviner, och täkter och stenbrott upp. Nästa avsnitt beskriver inventeringsmetodik. Författaren har dels inventerat den sydvästligaste hektarrutan i varje kilometerruta i rikets nät, dels subjektivt utvalda lokaler med potentiellt intressant mossflora. På detta sätt fick författaren dels underlag för bedömningar av vanligare arters frekvens i Lunds kommun, dels täcktes även mindre vanliga arters växtmiljöer in. Totalt hittades 314 arter under inventeringen, medan 53 arter som tidigare uppgivits från området inte kunde återfinnas.

I själva artlistan som upptar större delen av publikationen listas arterna, med utbredningskartor för de vanligare arterna. För varje art presenteras antalet fynd i de 450 mer objektivt utvalda hektarrutorna, antal övriga lokaler arten påträffades i under 1995-1998, samt antalet äldre uppgifter. Vidare ges en beskrivning av varje arts växtmiljö (ofta med uppmätta pH-värden), och för arter som hittats på färre än fem lokaler anges fyndlokalerna.

Jag har både ris och ros när det gäller denna skrift. Till de negativa sidorna hör framförallt en del brister när det gäller artuppfattning eller kanske använd bestämningslitteratur som lyser igenom i artlistan. Eftersom jag själv främst är intresserad av våtmarksmossor, vill jag påpeka några missar som antagligen

kunnat undvikas. Den första gäller släktet *Palustriella* som tas upp under *Cratoneuron commutatum* i artlistan. Författaren har valt att slå ihop *P. commutata* och *P. falcata*, dock utan att kommentera varför, och har missat att även *P. decipiens* är känd ifrån kommunen. Den senare arten rapporterades från Lund av Hedenäs (1988). Av de övriga två är *P. commutata* s.str. representerad av fynd från Hardeberga och S. Sandby (material i S), medan *P. falcata* är känd från åtminstone sex socknar (totalt åtta kollektor sedda i LD, S, UME), och senast sedd i Stångby 1996. En annan uppenbar förväxling rör *Scorpidium revolvens* (*Drepanocladus* r.), vilken sägs vara känd från totalt 18 lokaler, inklusive äldre fynd. *Scorpidium revolvens*, som är en art man hittar i tämligen dåligt buffrade intermediära kärr, finns emellertid knappast i området (jfr. Hedenäs 1989), och det rör sig säkerligen i stället om *S. cossonii*, som är typisk för mineralrika kärr (även kalkkärr). Det finns ytterligare exempel, där habitatbeskrivningarna får en att undra lite om det verkligen är rätt art som hittats.

Till undersökningens positiva sidor hör onekligen att författaren genomfört inventeringen på ett sätt så att han fått kvantitativa data för arternas frekvens i kommunen. Som författaren påpekar är denna typ av data nödvändiga om man ska kunna spåra förändringar i floran över tiden. I övrigt ger skriften upphov till funderingar över det där med rödlistning och bevarande av arter på lokal nivå när man ser att arter som *Ptilium crista-castrensis*, *Racomitrium lanuginosum* och *Sphagnum warnstorffii* är ytterst sällsynta i Lunds kommun. Hur mycket resurser ska man satsa på att behålla dessa arter, som är myckét vanliga i andra delar av landet, i just denna kommun? Trots min kritik ovan tycker jag att den som är intresserad av mossfloran i Skåne definitivt bör införskaffa skriften, likaså den som är intresserad av arters skiftande frekvens och växtmiljö i olika delar av landet. Skriftens positiva sidor gör den väl värd att införskaffa. [L.H.]

Citerad litteratur

- Hedenäs, L. 1988. Är *Cratoneuron decipiens* förbisedd i södra Sverige? — Mossornas Vänner 31: 29-34.
Hedenäs, L. 1989. The genera *Scorpidium* and *Hamatocaulis*, gen. nov., in northern Europe. — Lindbergia 15: 8-36.

Utbytestidskrifterna

I MEYLANIA nr. 16 (april 1999) ägnas 13 sidor åt en översättning till franska av två nycklar till släktet *Grimmia* i Centraleuropa. Nycklarna, som tidigare publicerats på tyska (Maier, E. & Geissler, P. 1995. *Grimmia* in Mitteleuropa: Ein Bestimmungsschlüssel. Herzogia 11: 1-80) behandlar exemplar med, respektive utan kapslar. Bland övrigt material kan bland annat nämnas en rapport från en *Sphagnum*-exkursion, och en översikt av förekomsterna av *Sematophyllum demissum* i Schweiz. Den senare arten verkar vara betydligt vanligare än man tidigare trott i Centraleuropa. [L.H.]

Ny levermossflora

Paton, J. 1999. The liverwort flora of the British Isles. Colchester: Harley Books. Pris 52.50 £ + porto. Beställes från: Harley Books. Martins, Great Horkesley, Colchester, Essex CO6 4AH, England (harley@keme.co.uk)

Så har det äntligen kommit en ny levermossflora som täcker en stor del av Europas arter. Den omfattar 296 arter, 2 underarter och 5 varieteter. Detta kan jämföras med de 267 arter som förekommer i Sverige. Floran är fullt användbar för nordiska förhållanden och är det bästa som finns just nu. Men en hel del "nordiska" arter saknas förstås. Det gäller bl. a. många bållevermossor och naturligtvis arktiskt-alpina arter.

Paton inleder med en grundlig introduktion i hur mossorna ska behandlas från insamlign till färdigbestämt herbariematerial. Hon har också med ett avsnitt om habitat och utbredning, det senare mest ur Brittisk synvinkel men inte desto mindre intressant för det.

Nycklarna är dikotomist uppbyggda och går bra att använda. För en del svåra släkten kan man alltid diskutera vilka karaktärer man ska lägga störst vikt vid. Detta är t. ex. löst för *Jungermannia* så att man kan komma fram till arten både med sterilt och fertilt material. Om man ser på *Plagiochila*-nyckeln så ska det bli intressant att se om inte en del svenskt material bestämt till *P. asplenoides* kommer att nyckla ut som *P. britannica*!

Artbeskrivningarna är mycket bra och innehåller förutom detaljerade beskrivningar också information om habitat, utbredning och hur man skiljer dem från snarlika arter. Utbredningen är dock den sämsta biten i boken med i bästa fall ofullständiga urbredningar, i vissa fall helt missvisande sådana. Men det mest fantastiska med boken är illustrationerna. Varje art har en A4-sida med detaljerade teckningar av allt från hela skott till celler och grodkorn.

Det är en bok som rekommenderas om man vill bestämma levermossor. Formatet gör dock att det inte är tal om någon fälthandbok. För att underlätta för svenska bryologer har vi i nedanstående tabeller specificerat taxa som Paton använder andra namn för samt taxa som inte finns med i floran därför att de inte finns på de Brittiska öarna, eller som Paton inte godkänner (jämfört med senaste checklistan i Myrinia). Bland de senare är det mest underarter och varieteter som är markerad med svagare stil i den Svenska checklistan och därmed tveksamma.

Taxa som Paton använder andra namn för

Cephaloziella subdentata (torvmikromossa) = *Cephaloziella spinigera* (Lindb.) Warnst.
Chiloscyphus coadunatus (spetsblekmossa) = *Lophocolea bidentata* (L.) Dumort.
C. profundus (vedblekmossa) = *Lophocolea heterophylla* (Schrad.) Dumort.
Gymnocolea inflata ssp. *acutiloba* (påronsvepemossa) = *G. acutiloba* (Schiffn.) Müll.Frib.
Lophozia badensis (dvärgflikmossa) = *Leiocolea badensis* (Gottsche) Jörg.
L. bantriensis (källflikmossa) = *Leiocolea bantriensis* (Hook.) Jörg.
L. collaris (skuggflikmossa) = *Leiocolea alpestris* (Schleich. ex F. Weber) Isov.
L. gillmanii (broddflikmossa) = *Leiocolea gillmanii* (Austin) A. Evans
L. heterocolpos (kalkflikmossa) = *Leiocolea heterocolpos* (Thed. ex Hartm.) H. Buch
L. rutheana (praktflikmossa) = *Leiocolea rutheana* (Limpr.) Müll. Frib.
Marchantia alpestris (fjällungmossa) = *M. polymorpha* subsp. *montivagans* Bischl. & Boiss.
M. aquatica (vattenlungmossa) = *M. polymorpha* subsp. *polymorpha*
M. polymorpha (lungmossa) = *M. polymorpha* subsp. *ruderalis* Bischl. & Boiss.
Marsupella aquatica (vattenrostmossa) = *M. emarginata* var. *aquatica* (Lindenb.) Dumort.
M. a. var. *pearsonii* = *M. emarginata* var. *personii* (Schiffn.) M. F. V. Corley

Svenska taxa som inte finns på de Britiska öarna

<i>Anastrophyllum cavifolium</i> (fjälltrappmossa)	<i>Mannia fragrans</i> (doftklotmossa)
<i>A. michauxii</i> (skogstrappmossa)	<i>M. pilosa</i> (liten klotmossa)
<i>A. minutum</i> var. <i>minutum</i> (liten trappmossa)	<i>Marsupella andreaeoides</i> (sotrostmossa)
<i>A. sphenoloboides</i> (myrtrappmossa)	<i>M. revoluta</i> (blodrostmossa)
<i>Arnellia fennica</i> (parbladsmossa)	<i>M. spiniloba</i> (spetsrostmossa)
<i>Asterella gracilis</i> (liten skägglungmossa)	<i>Peltolepis quadrata</i> (blodlungmossa)
<i>A. lindenbergiana</i> (stor skägglungmossa)	<i>P. sibirica</i> (liten blodlungmossa)
<i>Athalamia hyalina</i> (navelmossa)	<i>Plagiochila porelloides</i> var. <i>subarctica</i> (liten bråkenmossa)
<i>Barbilophozia binsteadii</i> (kärrlumtermossa)	<i>Porella baueri</i> (bauerporella)
<i>B. rubescens</i> (röd lumtermossa)	<i>P. cordaeana</i> var. <i>simplicior</i> (stenporella)
<i>Blepharostoma trichophyllum</i> ssp. <i>brevirete</i> (hårfliksmossa)	<i>Prasanthus suecicus</i> (knölfrostmossa)
<i>Cephalozia affinis</i> (skogstrådmossa)	<i>Riccardia latifrons</i> ssp. <i>arctica</i> (handbålmossa)
<i>C. lacinulata</i> (nåltrådmossa)	<i>Riccia ciliata</i> (hårig rosett)
<i>C. macounii</i> (vedtrådmossa)	<i>R. ciliifera</i> (stäpprosett)
<i>Cephalozia arctica</i> (svart mikromossa)	<i>R. duplex</i> (stor vattengaffel)
<i>C. elegans</i> (brun mikromossa)	<i>R. gothica</i> (kalkrosett)
<i>C. grimsulana</i> (arktisk mikromossa)	<i>R. warnstorffii</i> (dvärgrosett)
<i>Chiloscyphus minor</i> (kornblekmossa)	<i>Sauteria alpina</i> (snölungmossa)
<i>Cryptocolea imbricata</i> (läppmossa)	<i>Scapania apiculata</i> (timmerskapania)
<i>Frullania bolanderi</i> (pålsfrullania)	<i>S. crassiretis</i> (knutskapania)
<i>F. oakesiana</i> (värmlandsfrullania)	<i>S. hyperborea</i> (nordskapania)
<i>Gymnocolea borealis</i> (nordlig påronsvepemos)	<i>S. irrigua</i> ssp. <i>rufescens</i> (strandskapania)
<i>Jungermannia jenseniana</i> (dvärgslevmossa)	<i>S. kaurinii</i> (skeds skapania)
<i>J. subulata</i> (spetsig rörsvepemos)	<i>S. massalongi</i> (mikroskapania)
<i>Lophozia ascendens</i> (liten hornflikmossa)	<i>S. mucronata</i> (uddskapania)
<i>L. debiliformis</i> (arktisk flikmossa)	<i>S. obcordata</i> (lappskapania)
<i>L. elongata</i> (kärrflikmossa)	<i>S. obscura</i> (mörk skapania)
<i>L. grandiretis</i> (purpurflikmossa)	<i>S. spitsbergensis</i> (spetsbergsskapania)
<i>L. heterocolpos</i> var. <i>arctica</i> (kalkflikmossa)	<i>S. tundrae</i> (tundraskapania)
<i>L. laxa</i> (myrflikmossa)	<i>Tritomaria quinqueidentata</i> var. <i>grandiretis</i> och ssp. <i>turgida</i> (stor lobmossa)
<i>L. pellucida</i> (blek flikmossa)	<i>T. scitula</i> (fjälllobmossa)
<i>L. polaris</i> (polarflikmossa)	

Taxa som Paton inte godkänner

<i>Barbilophozia quadriloba</i> var. <i>glareosa</i> (mörk lumtermossa)	<i>Jungermannia pumila</i> var. <i>alpestris</i> (liten slevmossa)
<i>Cephalozia bicuspidata</i> ssp. <i>lammersiana</i> (jordtrådmossa)	<i>J. sphaerocarpa</i> var. <i>nana</i> (fjällslevmossa)
<i>C. connivens</i> var. <i>compacta</i> (franstrådmossa)	<i>Lophozia bantriensis</i> var. <i>subcompressa</i> (källflikmossa)
<i>Cephalozia divaricata</i> var. <i>asperifolia</i> (mikromossa)	<i>L. collaris</i> var. <i>libertae</i> (skuggflikmossa)
<i>C. massalongi</i> var. <i>compacta</i> (kopparmikromossa)	<i>L. silvicola</i> (skogsflikmossa)
<i>C. rubella</i> var. <i>bifida</i> och var. <i>pulchella</i> (röd mikromossa)	<i>L. sudetica</i> var. <i>anomala</i> (mörk flikmossa)
<i>Chiloscyphus latifolius</i> (stor blekmossa)	<i>L. ventricosa</i> var. <i>confertifolia</i> (jordflikmossa)
<i>C. pallescens</i> var. <i>fragilis</i> (skogsblekmossa)	<i>L. wenzelii</i> var. <i>lapponica</i> (blodflikmossa)
<i>C. polyanthos</i> var. <i>rivularis</i> (bäckblekmossa)	<i>Marsupella boeckii</i> var. <i>incrassata</i> , var. <i>intricata</i> och var. <i>nevicensis</i> (trådmossa)
<i>Diplophyllum taxifolium</i> var. <i>macrosticta</i> (bergveckmossa)	<i>Moerckia hibernica</i> var. <i>flotoviana</i> (kärmmörkia)
<i>Gymnocolea inflata</i> var. <i>heterostipa</i> (påronsvepemos)	<i>Pleurocladula islandica</i> (istrådmossa)
<i>Gymnomitrium concinnatum</i> var. <i>intermedium</i> (brun frostmossa)	<i>Riccia cavernosa</i> var. <i>angustior</i> (svamp gaffel)
<i>Harpanthus flotovianus</i> var. <i>cavifolius</i> och var. <i>chiloscyphoides</i> (stor måntandsmossa)	<i>S. glauca</i> var. <i>subinermis</i> (platt rosett)
	<i>Scapania degenii</i> var. <i>dubia</i> (rikkärrsskapania)
	<i>S. irrigua</i> var. <i>rubescens</i> (strandskapania)
	<i>S. scandica</i> var. <i>argutudentata</i> (rubinskapani)
	<i>Tetralophozia setiformis</i> var. <i>alpinus</i> (rostlumtermossa)
	<i>Tritomaria quinqueidentata</i> var. <i>dentata</i> (stor lobmossa)

[Kristian Hassel & Lars Söderström]

FÖRENINGSHOJISER

Mossornas Vänners styrelse (1999 - 2000)

Ordförande: Henrik Weibull, Blodstensv. 14, 752 58 Uppsala, 018-50 61 59,
Henrik.Weibull@nvb.slu.se

Vice ordförande: Helena Gralén, Värmlandsg. 30, 504 37 Borås, 033-10 85
64, helena.gralen@telia.com

Sekreterare: Olle Holst, Iliongränden J32, 224 71 Lund, 046-12 27 07,
Olle.Holst@djangis.m.se

Kassör: Karin Wiklund, Dalby Hässle, 755 91 Uppsala, 018-382237,
Karin.Wiklund@nvb.slu.se

Exkursionssekreterare: Niklas Lönnell, Pontonjärg. 49, 112 37 Stockholm, 08-
654 81 29, Niklas.Lonnell@swipnet.se

Kristoffer Hylander, Älvans väg 83, 907 50 Umeå, 090-71 93 10,
kristoffer.hylander@irrblosset.se

Niklas Bengtsson, Väderkvarnsg. 43A nb, 753 26 Uppsala, 018-14 37 73,
niclas.bengtsson@telia.com

Övriga

Pär Johansson, Aprilgatan 24, 415 15 Göteborg, tel 031-43 88 58

Tomas Hallingbäck, ArtDatabanken, SLU, Box 7007, 750 07 Uppsala

Myrinia 2(1) önskas köpa

Jag önskar köpa häfte 1 av Myrinia 1992 (Myrinia 2(1):1-60). Jag önskar således hela häftet och inte endast särtrycket av checklistan.

Niklas Lönnell, Pontonjärg. 49 IV, 112 37 Stockholm, 08-6548129;
Niklas.Lonnell@swipnet.se

Mossexkursioner i Skåne våren 2000

Söndagen den 26 mars

Årets första exkursion går till området kring Romelestugan. Vi besöker en av Romeleåsens få sjöar, fäladsmark, nordvänd bokskogssluttning och en bäckravin.

Söndagen den 16 april

Vi gör ett nytt försök att åka till Österlen för att besöka strandskogen och strandhällarna vid Tjörnedala mellan Vik och Baskemölla. Vi skall också leta efter den extremt sällsynta mossan strandtuss *Desmatodon randii*.

Söndagen den 21 maj

Vi besöker Ävarp-Hallabäckens dalgång på Söderåsens branta, sydvästra förkastningsbrant. Hallabäcken rinner fram i en vacker lövskrudad dalgång med al och ask närmast bäcken och bok och avenbok längre upp i sluttningarna.

Samling: Botaniska trädgården i Lund, parkeringen vid Tunavägen 09.00 eller vid annan överenskommen tid och plats. Föranmälan till exkursionerna är obligatorisk.

Kontakta: Nils Cronberg, tel 046-20 09 25 eller Gerhard Kristensson, tel 046-20 21 85

Medtag matsäck och lupp! Vid händelse av sammanhängande snötäcke inställes exkursionen.

Vårexkursion till Blekinge 6-7 maj 2000

Blekinge är ett landskap som är dåligt besökt av bryologer. Detta tänkte vi delvis råda bot på. Vi bor på vandrarhemmet Yndegården i Sölvesborg på adressen Ynde Byväg 22. Glöm ej lakan!

Anmäl er **senast 30 mars** till Niklas Lönnell, Pontonjärg. 49, 112 37 Stockholm, Niklas.Lonnell@swipnet.se, 08- 654 81 29. Då jag troligtvis kommer vara bortrest större delen av april och vi kommer att bo på ett litet vandrarhem med ett begränsat antal platser, kan personer som anmäler sig efter detta datum inte räkna med att få plats.

Mycket litet är skrivet om mossfloran i Blekinge men nedan följer det som jag har lyckats hitta.

Lästips

Cronberg, N. 1989: Inventering av mossfloran i diabasområdet på Stjärnöhalvön utanför Karlshamn. — Mossornas Vänner 32: 31-40.

Cronberg, N. 1996: Mossfloran i Rolands Hav. — Blekinges Natur årsbok 1996: 85-88.

Lönnell, N. 1998: *Dicranum tauricum* nålkvastmossa funnen i Blekinge. — Myrinia 8:37-38.

Medelius, S. 1926b: Bidrag till kännedomen om Blekinges mossflora. — Bot. Notiser 88: 1-33.

Upprop - Saltulota (*Ulota phyllantha*) i Sverige

Hur vanlig är egentligen saltulotan i Sverige? I ett äldre nummer av Mossornas Vänner (vol. 30:1; 1997) förekom saltulota i listan över sällsynta och dåligt kända mossor i Sverige. Inga rapporter om nya fynd hördes av. Kvar finns en viss undran över hur vanlig den egentligen är. För en planerad uppsats för Myrinia om artens förekomst i landet är jag intresserad av alla uppgifter om arten. Alltså, har du under dina vandring längs våra långa kuster hittat denna mossa så skicka uppgifterna till mig. Som vanligt är uppgifter om fynddatum, lokal och substrat av intresse.

Skicka uppgifterna till:

Olle Holst

Iliongränden J32

224 71 Lund

046-12 27 07

Olle.Holst@djingis.m.se

Mossornas Vänner försäljning

Lösnummer

Lösnummer av Myrinia och Mossornas Vänner (Myrinias föregångare):
15,00/ex

Utkomna nummer: MossornasVänner: 1-29, 29 supp., 30(1), 30(2), 31(1),
31(2), 32(1), 32(2), 33(1), 33(2), 34(1).
Myrinia: 1(1/2), 2(1), 2(2), 3(1), 3(2), 4(1), 4(2),
5(1), 5(2), 6(1), 6(2), 7(1), 7(2), 8(1),
8(2), 9(1).

Följande nummer

är slut: Mossornas Vänner: 1, 7, 10, 13, 18, 25, 26, 27, 29 supp.,
31(1), 32(2), 33(1), 33(2).
Myrinia: 2(1), 2(2), 4(1), 5(1).

Portokostnader: 25,00/ex.

Övriga skrifter

Preliminary distribution maps of bryophytes in Northwestern Europe.

Vol. 2. Musci (A-I):50,00

Preliminary distribution maps of bryophytes in Northwestern Europe.

Vol. 3. Musci (J-Z):50,00

Vitmossor i Norden (1995), 124 sidor.....95,00

Sotenässets mossor (1998), Sven Bergqvist & Evastina Blomgren, 80
sidor.....140,00

Mikroskoperingsutrustning

Objektglas, förpackning om 50 st. (76x26mm):.....35,00

Täckglas (18x18), förpackning om 100 st.:.....30,00

Pincett nr. 5 (ytterst fin spets)230,00

Objektglas med fördjupning50,00

Skalpell, ytterst fin460,00

Övrigt

Lupp 20x, akromatisk lins, fabrikat LEAF (i plastfodral)250,00

Försäljningsvillkor

Alla priser är inklusive portokostnader. Gör din beställning genom att sätta in rätt belopp på Mossornas Vänner postgirokonto 13 37 88-0.

OBS: Till alla inbetalningar utanför Sverige tillkommer en extra kostnad på 50,00 för att täcka de höga avgifterna som postverket tar för utlandsgirering.

MYRINIA's redaktion:

Lars Hedenäs, Naturhistoriska Riksmuseet, Kryptogambotani,
Box 50007, 104 05 STOCKHOLM.

Tomas Hallingbäck, Sveriges Lantbruksuniversitet, Ekologi och Miljövård,
Box 7007, 750 07 UPPSALA.

Lars Söderström, Botanisk Institut,
Norges tekniske-naturvitenskapelige universitet, N-7491 TRONDHEIM, Norge.

Instruktion till författare: Vi accepterar manuskript skrivna på maskin eller dator (ordbehandlare). Eftersom det redaktionella arbetet underlättas betydligt om vi får manuskripten på diskett vill vi gärna att den som har tillgång till dator med ordbehandlingsprogram använder denna möjlighet.

1. Manuskript på diskett: Vi tar 3,5" och 5,25" disketter samt över e-post och kan läsa följande ordbehandlingsprogram (DOS-version) direkt: Word, Word Perfect, Word for Windows och Write. Det går också bra att skicka manuskriptet som en textfil (ASCII-fil). Om du använder Macintosh, försök i första hand översätta till DOS-format. Om inte det är möjligt, skicka en oformaterad textfil i Macintosh format och ange vilket format det är. Gör aldrig några formateringar (kursiv, understrykningar, fet stil, etc.) oavsett vilket format du skickar filerna i. Bifoga alltid utskrift i två exemplar.

2. Manuskript på papper: Skriv på vitt A4-format med 2,5 cm marginaler runt om. Skicka in två kopior av manuskriptet.

Börja alltid manuskriptet med titeln på artikeln, följt av namn och adress på författaren/författarna. I slutet på artikeln ska eventuell citerad litteratur samlas under rubriken "Citerad litteratur". Här ska endast finnas sådan litteratur som nämns i artikeln och omvänt ska all litteratur som nämns finnas med. Titta gärna i tidigare nummer av tidskriften för att se hur litteraturlistan ska se ut. Figurer (dvs. teckningar, kartor, foton) numreras 1, 2, 3, etc. Figurtexter skrivs på separat sida i slutet. Tabeller numreras på samma sätt och placeras alla i slutet. Har du några frågor är du välkommen att höra av dig till redaktionen. Om du så vill kan redaktionen översätta/skriva ett kort abstract.

MYRINIA utges 2 gånger om året, i juni och i december. Manus ska vara oss tillhanda senast 1/4 eller 1/10 för att kunna komma med i vår- resp. höstnumret. Alla manuskript skickas till Lars Hedenäs (adress ovan).